

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelček: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 8. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošti ček zavodni: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga číslo 78.180,
Wien št. 105.241

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopis se ne vračaja. — Oglasi po
tarifi.

Par pripomb

V zadnjem času čitamo v raznih radikalskih glasilih in zlasti tudi v »Slovenec« zelo deciderane izjave glede stalnosti režima. Svet jih čita z nekakim začudenjem, ker nikjer še ni bilo napisano, da vlada ni trdna, in ker vsi vemo, da se v Narodni skupščini naslanja na ogromno večino svojega kluba, ki je štel že takoj ob svoji ustanovitvi 223 poslancev ter se bo lahko še povečal, saj šteje skupščina 368 članov. Odločne izjave v tem oziru dajejo tudi na novo imenovani ministri, nedavno g. Miškulin, sedaj g. dr. Miha Krek, ki je pri Sv. Trojici nad Moravami z vsem povdorkom opozoril jugoslovensko politično javnost, da se brikdo varajo in da bodo razočarani tisti, ki se zanašajo na to, da ta vlada ni trdna in ne ljublji odlična.

Pokojni dr. Janez Krek je imel gotovo tudi to prednost pred ministrom dr. Miho Krekom, da je bil v svojih političnih formulacijah jasev in precizen. On je natančno formuliral pojem narodnega edinstva in njegov klasični izrek o semenu enega izkrvavelega naroda ne dopušča nikakega dvoma, kako je on mislil o edinstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev. Tudi g. dr. Natlačen v Komendi je bil jasev. Pri Sv. Trojici, kjer se je rodil eden najpreciznejših duhov naše kulturne zgodovine, Vega, s svojimi logaritmi, pa smo dobili »ljubstva Jugoslavije«. Bilo bi zanimivo razložiti množinski izraz »ljubstva« z gramatikalnega in slovenskega jezikovnega stališča sploh. In razpravljati o vprašanju, ali imamo poleg plebs, tudi še plebes. Vsekakor je pa originalno jugoslovenski narod v njegovem svojstvu kot nosilca državne moči označevati kot vsa ljubstva Jugoslavije.

Gospod minister dr. Krek, ki je eden glavnih funkcionarjev nove radikalske stranke, odkar je odločil predsedništvo Katoliške akcije, nam žal ni dal podrobne razlage o načelnem in delovnem programu JRZ. Slovenska javnost pa si to že davno želi. Zagrebško glasilo Radikalne zajednice postopa v tem oziru mnogo sistematičneje in tudi podučneje ter zato tudi lahko konstatira, da se hrvatske narodne mase z vedno večjim navdušenjem pridružujejo novi stranki.

Bodi nam dovoljeno, da pri tej priliki spregovorimo tudi besedo o doživotnih slovenskega radikalskega glasila. Mi ne pripadamo Radikalni zajednici in je razumljivo, da se trudimo razložiti slovenski javnosti pred vsem program jugoslovenskih nacionalistov. Isto nalogo pa si je očitno nadel tudi »Slovenec«, ki ga pohorska akcija mnogo bolj zanima, kakor zadeve radikalskega izvršnega odbora. To ni prav in utegne važnost obeh akcij prikazati v neenaki luči. Zato bo dobro, ako prvaki JRZ v bodoče obširneje in temeljiteje popravijo, kar dan za dan zagrebi slovensko glasilo nove stranke. Tudi bi v taktičnem oziru imeli nasvet. Kakor je znano, se JRZ snuje od spodaj navzgor in zato ni priporočljivo, če se vsa propaganda za njo vrši s pozivom na g. notranj. ministra, kakor se to godi po našem podeljku.

To so nekatere naše dobrohotne kritične pripombe, ki smo jih napisali z najboljšim namenom, ker se nam zdi, da se gospodje ustanovitelji JRZ vendarle na vsak način hočejo izogniti pogrškam, ki jih očita JNS in zaradi katerih, kakor oni pravijo, JNS ne samo ni le že mrtva, temveč je že zdavnaj tudi pokopana in so torej lažnjivi preroki vsi tisti, ki se jim zdi, da spet vestaja.

Tudi o slovenskem vprašanju smo pri Sv. Trojici slišali prav nejasne izraze. G. dr. Krek konstatira, da se njemu in njegovim očita, da se zatajili slovenski program. On nato odkrito izjavlja, da je za široko samoupravo. Izgleda nam, da ta izjava ne bo v polni meri zadovoljila tistih, ki take očitke iznašajo. Za samoupravo so končno tudi jugoslovenski nacionalisti, ki so celo že tudi konkretno povedali, kakšne samouprave smatrajo za potrebne in ki so svoj čas, ko so bili, če ne na vladi, pa vsaj pri vladi, že tudi izdelali v vseh podrobnostih predlog o uvedbi banovinskih samouprav. G. minister naj si ta predlog, ki se sigurno nahaja še v vladnih arhivih, dobro ogleda in če ga bo mogel v eni ali drugi stvari še izpopolniti ter mu kaj koristnega dodati, mu bodo tudi jugoslovenski nacionalisti hvaležni. Vsekakor bo pa v njem našel mnogo več, nego samo frazo, naj samouprave ustrezajo zahtevam in potrebam našega ljudstva. Našel bo namreč povedano, kako naj ustrezajo.

Proti eni stvari pa moramo kar odločno protestirati. V svetotrojškem govoru čitamo čudno »ugotovitev«, da so separatisti ubili ljubezen in smisel za državo in za državno-pravne posele v našem narodu. Toda v našemu ljudstvu — in tu je ta beseda na svojem mestu — je globoko zasidran instinkt samo-

NAPETOST V ŽENEVI NA VIŠKU Italija odklanja še nadalje vse kompromisne predloge — Danes bo na plenarni seji Društva narodov govoril francoski ministriški predsednik Laval

Ženeva, 12. septembra. d. Po govorih angleškega zunanjega ministra Hoareja in abesinskega delegata Havariata na večerajšnji seji skupščine Društva narodov je govoril avstralski delegat Bruce, ki se je oavil s povojnimi razmerami ter izjavil, da bo najbližja bodočnost pokazala, ali se bodo mogle vzdržati dosedanje smernice civiliziranega sveta. Povojni razvoj pomeni odpravo vojni ter skupno reševanje vseh problemov. Njegova mejnika sta locarniški in pariški pakt.

Norveški zunanji minister Koht je opozarjal na resnost trenutka ter izjavil, da bi neuspeh odbora petih v prizadevanju za likvidacijo spora med Abesinijo in Italijo pomenil poraz Društva narodov, po katerem bi se le težko moglo opomoči. Zato se mora poizkusiti vse, da se najde rešitev, ki bo pravična za obe stranki.

Madžarski delegat general Tanczos je opozarjal na aktualnost razorožitvenega vprašanja in zahteval enakopravnost za Madžarsko, češ, da je najboljšje jamstvo za

mir enakost vojaških sil. Madžarska pristaja na vsako poravnavo s sosedi na podlagi enakopravnosti. Nadaljnje vprašanje, s katerim bi se moralo pečati Društvo narodov, je manjšinsko, ki ni zadovoljivo rešeno. Madžarska, ki ima tri in pol milijona svojih rojakov v inozemstvu (pri tem je zopet navajal nepravilne številke), ima pravico opozoriti na nevednost sedanjih manjšinskih pogodb ter zahtevati, da bi bile sosedne države proti madžarskim manjšinam tolerantne in da bi se vprašanje manjšinske zaščite reševalo neposredno v svetu in v skupščini Društva narodov, kar bi pospešilo odpravo pritožb.

Zadnji je govoril avstrijski zunanji minister dr. Berger — Waldeneck, ki je poudarjal pripadnost Avstrije k načelom Društva narodov, kakor tudi, da mora Avstrija prav zaradi tega zahtevati popolno enakopravnost na vseh področjih, tudi glede pravice oboroževanja. Ta enakopravnost je po njegovem mnenju pogoj za ohranitev miru. Zatem je bila seja zaključena.

nju, o problemu kolektivne varnosti v Evropi, o letalskem paktu in o obojih do Nemčije.

Stališče Anglije do DN neizpremenjeno

London, 12. septembra. AA. V londonskih krogih izjavljajo, da se stališče Velike Britanije do pakta DN ne bo izpremenilo, dokler bo ostal cel glavni most, ki veže Veliko Britanijo s celino. Bilo bi prenehalo, če bi si kdo Hoarejeve besede to-

Vtis Hoarejevega govora

Angleški zunanji minister je s svojim govorom Italijo razočaral in ogorčil, drugje pa je napravil najboljši vtis

Rim, 12. septembra. d. Pesimizem, ki se je opazil v zadnjih dneh v italijanskih političnih krogih glede na možnost sporazumne rešitve abesinske zadeve v Ženevi, se je pod vtisom večerajšnjega govora angleškega zunanjega ministra Hoareja v plenumu Društva narodov še povečal.

Italijanski politični krogi dolže angleško vlado, da je s svojo nepopustljivo vstopila sedaj vsako upanje v doseg kompromisa in da nastopa v zvezi z mednarodnim antišizmom direktno proti Italiji pri čemer zasleduje povsem egoistične interese Društva narodov je sedaj pokazalo svoj pravi obraz kot pokorni instrument v rokah angleškega imperializma.

Ogorčenost italijanske kritike, demonstrativna napoved velike manifestacije 10 milijonov Italijanov, ki jim je odredeno, da se morajo zbrati ob danem znaku na zbirališčih fašističnih organizacij kakor tudi razpoloženje najširših krogov italijanske javnosti ki računajo že z vso resnostjo z morebitnim izbruhom vojne med Italijo in Anglijo kaže da grozi izbruh zunanje politične krize, katere posledice se še ne morejo pregledati.

Velike važnosti pri tem bo vsekakor držanje Francije.

Anglijo odkrito dolže, da potkupa izpodkopa Italijo stališče z izgravanjem notranjih političnih nesoglasij v Franciji, posebno ogorčenje pa je zbudila v Italiji prikrita grožnja, da bo Anglija odpovedala locarnsko pogodbo, če se ne bo Francija izjavila solidarno z njo.

Virginij Gayda poziva v »Giornale d'Italia« k tesnejšemu italijansko-francoskemu prijateljstvu, ki je bilo omogočeno prav z Lavalovim delom in ki mora sedaj prestopiti svojo ognjeno preizkušnjo.

»Corriere della Sera« proglašuje Hoareja za nemoralnega moralista, ki je s svojim govorom samo poslabšal italijansko-abesinski spor. »Stampa« pa pravi, da pomeni Hoarejev govor spomenik klevete.

Manifestacija v prid izvajanja pakta DN

Pariz, 12. septembra. AA. Pariški listi pozdravljajo govor ministra Hoareja kot

Včerajšnja seja plenuma Društva narodov

Danes je bila splošna situacija v Ženevi zelo napeta. Vse se zaveda, da ima te dni definitivno pasti odločitev o vojni v vzhodni Afriki in miru v Evropi. Hoare je imel snoci in danes ponovno sestanke z Lavalom in dobro poučeni politični krogi jih tolmačijo kot priprave za popolno zblizanje Francije in Anglije. Laval se že odločno nagiba na angleško stran in k temu ni v mali meri prispevala okoliščina, da od večera do danes opoldne ni mogel dobiti telefonske zveze z Mussolinijem. Potemtakem naj bi propadel še njegov poslednji poizkus osebne intervencije pri italijanskem ministriškem predsedniku.

Na današnji dopoldanski seji skupščine Društva narodov so govorili zastopniki Argentine, Nizozemske, Švedske in Belgije, ki so v splošnem poudarjali potrebo ohranitve Društva narodov in odločnih ukrepov za zagotovitev miru.

Argentinski delegat je sporočil, da je sedaj vendarle konec vojnega stanja med Bolivijo in Paragvajem.

Nizozemski govornik je hvalil Društvo narodov, ki je na gospodarskem in socialnem polju dosegel že mnogo

uspehov, obžaloval pa je, da enake sreče ni imelo glede na razorožitev in ohranitev miru.

Švedski delegat in zunanji minister Sandler je obžaloval, ker se svetu Društva narodov ni posrečilo ustaviti vojaških priprav, ki se v zadnjem času vedno bolj povečujejo in povzročajo vedno večjo napetost v mednarodnem političnem položaju. Pakt Društva narodov mora biti obvezen za vse države, velike in male. Zato ne sme nobena članica Društva narodov lahkomišlensko preiti preko sporov, ki so se pojavili v zadnjem času in ki bi lahko izzvali novo veliko svetovno vojno. Na drugi strani mora Društvo narodov poskrbeti, da se napravi konec suženstvu v Abesiniji, ki se navaja kot razlog za vojaške pohode.

Predsednik belgijske vlade Van Zeeland je izjavil, da pomeni večerajšnji govor britanskega zunanjega ministra Hoareja dejansko jamstvo miru za male države.

Popoldne skupščina Društva narodov ni zasedala. Prihodnja seja bo jutri dopoldne. Zanj vlada veliko zanimanje, ker bo na njej govoril francoski ministriški predsednik Pierre Laval. Zato pa je popoldne zasedalo vseh šest odborov.

Društva narodov predlaga izvajanje postopka v smislu čl. 16 pakta Društva narodov, ki določa gospodarske in finančne sankcije proti napadalcu.

Takšno je mnenje ženevskih političnih krogov. Vprašanje je, kako se bodo stvari v resnici razvile. Vsekakor je sedaj Laval v središču vse posredovalne akcije. O njegovem jutrišnjem govoru menijo, da bo podal gotovo enake izjave kakor angleški zunanji minister Hoare. Steer je še vprašanje, ali je tudi Francija pripravljena podpirati Anglijo glede sankcij, ki naj se izvajajo proti napadalcu, vendar pa zatrjujejo člani francoske delegacije, da bo Laval tudi v tem pogledu zavzel angleško stališče, če se bo Italija definitivno odločila izstopiti iz Društva narodov zaradi svojega spora z Abesinijo. Splošno pa sodijo, da bo za to koncesijo Francija zahtevala od Anglije nien pristanelek na izvajanje sankcij tudi za primer zapletljivej na evropskem kontinentu. Kar se tiče sankcij, zatrjujejo v ostalem angleški krogi v Ženevi, da je že mnogo držav sklenilo v tem pogledu slediti Angliji in sodelovati pri izvajanju predvidenih sankcij za ohranitev miru na svetu.

Lavalovi razgovori s Hoarejem

Ženeva, 12. septembra. v. Angleški zunanji minister Hoare je svoje za danes določeno potovanje v London odgodil na jutri. Danes je zajutkoval skupno s francosko delegacijo. Francoski zunanji minister Laval, ki je hotel prvotno že danes govoriti na plenarni seji, je po svojem razgovoru s Hoarejem sklenil, da bo govoril šele jutri dopoldne. O razgovoru Lavala z obema angleškimi ministroma izjavljajo v francoski delegaciji, da niso razpravljali samo o italijansko-abesinskem sporu, temveč o vseh vprašanjih, o katerih je bilo govora v francosko-angleškem komunikativnem mesecu februarju po obisku Lavala v Londonu, kakor tudi o vprašanjih, ki so v zvezi s konferenco v Stresu. Zdi se torej, da so ministri govorili o razorožitvenem vpra-

mačih tako, da misli Velika Britanija stopiti iz DN, če bi se pokazalo, da Društvo narodov nikakor ne more učinkovito rešiti sedanjih sporov. Hoarejeve besede je treba razlagati v tem smislu, da lahko Anglija prav tako kakor druge države revidira svoje stališče kot članica Društva narodov, če se DN ne bo pokazalo pri sedanjem sporu kot ustanova, zmožna uspešnega dela.

Permanenca sveta DN

Ženeva, 12. septembra. v. Od angleške strani se čuje, da je angleška delegacija sklenila vztrajati na tem, da se svet Društva narodov ne sme raziti, preden ne bodo storjeni zadnji sklepi. Celotno v primeru sprejetja proti Italiji naperjenega končnega poročila sveta Društva narodov bi zasedanje Sveta trajalo celo do meseca oktobra. Svet bi se proglasil v permanenti, da počaka na morebitne italijanske akcije v vzhodni Afriki in da sklene nato primerne ukrepe.

močno in odločno manifestacijo v korist strogega izvajanja pakta Društva narodov, izražajo pa ob enem dvom,

da bi Velika Britanija pokazala podobno odločnost v obrambi pakta DN, če bi ga morala braniti v sami Evropi.

»Matine« pozdravlja načela glede zaščite Društva narodov, nato pa pristavlja:

Niti ena angleška vlada ni doslej govorila tako, kakor sir Samuel Hoare. Zato tudi nihče ne more povedati, ali bo v bodoče angleška vlada v podobnih primerih govorila enako. To je, kar Francija najbolj skrbi.

»Echo de Paris« poudarja, da je Hoare govoril o Afriki tako, kakor je francoska vlada vedno govorila o Evropi. Žal je tedaj Angleži niso hoteli poslušati. Verjetno je, da se bo sedaj angleška vlada vrnila k svojememu dosedanjemu besednjaku, čim nastane podobno vprašanje v Evropi.

»Figaro« pravi, da je Hoare v svojem govoru branil v bistvu načela francoske politike. »Oeuvre« pa smatra, da bo ta govor poglobil francosko-angleške stike.

Abesinski cesar še ni obupal

Addis-Abeba, 12. septembra. AA. Govor britanskega zunanjega ministra sira Samuela Hoareja je napravil globok vtis v političnih krogih.

Besedilo so s posebnimi letaki objavili v domačem jeziku. Cesar Haile Selassie je razvil upanje, da se bo vojna vendarle dala preprečiti. Prevladuje vtis, da je govor britanskega zunanjega ministra cesarja še bolj utrdil v prepričanju, da mu ni treba dovoliti nikakih koncesij Italiji.

Angleški vojaški ukrepi

London, 12. septembra. n. Iz Anglije odhajajo vedno večji vojaški transporti v Egipt, Sudan, na Malto in v Aden. Parniki vozijo iz Anglije zlasti mnogo letal in drugega vojnega materiala. V Aden je prispele pet angleških rušilcev, posadka na Malti pa je bila povečana za tri bataljone pehote.

Rickett v Budimpešti

Budimpešta, 12. septembra. AA. Danes se je z letalom pripeljal iz Aten Rickett,

Krvavi dogodki v mehiški zbornici

Ubita sta bila dva poslanca, mnogo pa jih je bilo ranjenih — Padlo je nad sto strelcev

Mexico, 12. septembra. n. V pretekli noči so se v parlamentu odigrali krvavi dogodki, ki so izzvali pravo senzacijo celo v mehiški državi. Na dnevnem redu je bila debata o nekem zakonskem načrtu. Nastala je ostra polemika, ki se je nenadoma pretvorila v krvavo bitko. Ko je počil prvi strel iz revolverja, je nastalo silno razburjenje in kmalu so se streljali vsprek. Padlo je najmanj 100 strelcev. V boj je poseglo tudi občinstvo z galerije. Že v prvih petih sekundah je padlo do 10 poslancev. Narodni poslanec Martinez Vadarez je bil na mestu ubit. Neki njegov tovariš je izdihnil

Tošev o političnem razvoju v Bolgariji

Sofija, 12. septembra. t. Na velikem političnem zborovanju v Stari Zagori je poleg drugih govoril tudi ministriški predsednik Andrej Tošev o notranjem političnem razvoju v Bolgariji. V svojem govoru je med drugim poudaril:

Prisnel je čas, ko lahko že vsakdo razume, da se mora bolgarska država zgraditi na novih trdnih in zdravih osnovah. Na stalinem stiku med upravljajočo državo in narodom se bo zgradilo novo vzajemno zaupanje, brez katerega ed ni mogoče zamisliti discipline, ki je neobhodno potreb-

uro pozneje. Med ranjeni je tudi bivši guverner Mandez.

Parlamentarni kvestorji so takoj alarmirali policijo, ki je obkolila zgradbo in uvedla strogo preiskavo. Dokler preiskava ni bila zaključena, ni smel nihče zapustiti parlamenta. Pred poslansko zbornico so se med tem pričele zbirati velike množice ljudstva, ki so jih kordoni policije s težavo zadržavali, da niso vdrle v poslopje. Alarmirana je bila tudi vojska, ker so se pričele širi govorice, da se pripravljajo tudi izven parlamenta hudi nemiri.

na za obetov in razvoj naroda v današnjih časih. Že kompaktna in enočusna povezanost med kraljem in narodom je najlepši znak te discipline, ki se mora zasedati v zadnjem zadrugu, v poslednjem rodbinu, šlo je vojašnic in cerkev.

Novem govoriti, je dejal, o delih vlade in oblasti na političnem, gospodarskem in kulturnem polju, ker dela sama dovolj govorijo in je bolgarski narod dovolj zrel, da oceni pogoje, pod katerimi mora delovati sejanja vlada, ki je prevzela fatalno dediščino po svojih prednikih. S soglasjem vseh dobrih Bolgarov pa bo premagala vse težave in privela domovino v normalno stanje. Največja naša skrb je, da ublažimo gospodarsko krizo, ki danes razjeda naše življenje.

Med čehi in Poljaki

Izgredi na Tješinskem — S sovražnostjo proti Čehoslovakom služijo Poljaki tujim interesom — Načelno važna zadeva za narodne manjšine

Neprijazno razpoloženje Poljakov proti čehoslovaski republiki rodi v zadnjem času obžalovanja vredne sadove. Sovinistična agitacija, ki je pred nekaj tedni, ob priliki petnajste obletnice razmejitve tješinskega ozemlja, vodila do sovražnih demonstracij v Poljskem Tješinu, je segla sedaj preko državne meje in zanesla vztrajne tudi na čehoslovaska tla.

Poljska manjšina v Čehoslovaski republiki se doslej ni pregrešila proti lojalnosti napram državi, pod katere streho živi. Morda res v poljskih vrstah ni izginil čut neodrešenosti, toda na drugi strani so tješinski Poljaki vedno hvalno priznavali, da jim bratski narod ne odrekla nacionalne in kulturne svobode, pa tudi ne šteti sredi, kadar gre za njihove narodne potrebe. Širokogrudnost čehoslovaska manjšinske politike je znana in priznana tudi v mednarodnih krogih, napram poljski manjšini pa je Praga vedno kazala posebno naklonjenost, ki jo je v letih dobrega sosedstva Varšava kvitirala s priznanjem. Pri tem se čehoslovaska vlada ni dala motiti po pritožbah česke manjšine v poljski republiki, kateri se nikakor ni merilo z enako mero.

Ta politika Prage je bila kronana z uspehom leta 1924, ko je bil tudi službeno likvidiran mejni konflikt iz prevatne dobe. Naslednja leta je vladalo med sosedama prijateljsko razmerje, ki je vzbujalo nado, da se Poljska tudi formalno približa ožjemu sodelovanju z Malo antanto. To je trajalo vse dotle, dokler ni Poljska preokrenila kurza svoje zunanje politike s tem, da se je oddaljila od francoskega bloka in sklenila prijateljsko zvezo z Nemčijo.

Skoro istočasno je zavladala med Prago in Varšavo napetost, ki je ni moglo ublažiti nobeno prizadevanje česke diplomacije, niti posredovanje prijateljskih držav. Zunanjemu opazovalcu je težko razumeti prave vzroke take spremembe v poljski politiki, ki ima vendar tehtnejše obmeje

skrbi, kakor napram svoji slovanski sosedu, od katere ji ne grozi nobena imperialistična opasnost. Argument poljskega tiska o zatiranju poljske manjšine ni dovolj prepričevalen in zato preostaja mučni vtis nemškega vpliva.

Agitacija, ki ima na vesti izgredi proti českim šolam in uradnim poslojem na Tješinskem, dela poljski manjšini prav slabo uslugo. Saj vendar se more pričakovati, da bo državna oblast mirno gledala sovražne iredente in pustila svoje državljane in javno imetje brez zaščite. Gotovo ni razveseljiv pojav, če zahteva vzpostavitev javnega reda in miru poostrenih ukrepov, ali če nastopi celo potreba ojačenja vojaških posadk, toda odgovornost pada v takem primeru na organizatorje in provokatorje, pa tudi na zgrešeno politiko, ki vodi take nevsede posledice.

Tješinski primer razkriva obenem bolečo rano sodobnega manjšinskega razmerja. Mednarodna konvencija v manjšinski zaščiti mora izgubiti vsako vrednost, če se manjšine izigravajo kot eksponenti zunanje politike. To spoznavajo tudi sami voditelji narodnih manjšin in letošnji kongres evropskih narodnosti v Zenevi je smatral za potrebno, da ponovno povzdigne svoj svarilni glas. Resolucija o naddržavnih narodnih skupnosti, sprejeta na ženevskem kongresu, postavlja zahtevo, da ta narodna skupnost ne sme služiti državnih politikih sil in da ne sme biti ovira lojalnemu vršenju državljanjskih dolžnosti. Zvestoba narodu ne sme izključevati državljanjske zvestobe.

Z vidika manjšinskega prava mora vsakdo želiti, da pride tudi v tješinskem obmejnem ozemlju do prave orientacije v skladu z načeli manjšinskega kongresa. Likvidacija umetno obnovljenega konflikta in normalizacija sosedskih razmer med Čehoslovasko in Poljsko pa je neodložljiva potreba, če naj pride do pomirjenja in konsolidacije v Srednji Evropi.

Beležke

Pričetek odločnega izvajanja vladine politike

O imenovanju novih banov v Ljubljani in Novem Sadu je objavila enočna »Pravda« kratek komentar, v katerem med drugim pravi:

Imenovanje novih banov v Novem Sadu in v Ljubljani tomlačijo politični krogi kot pričetek odločnega izvajanja vladine politike. Posebej naglašajo, da sta se bana gg. Peunovič in dr. Natlačen odločno zavzela za to, naj bi se tekoj pričel izvajati delovni program, kakor ga je orisala vlada v svoji deklaraciji v Narodni skupščini.

Politična vzgoja

Mariborsko glasilo JRZ »Slovenski Gospor« objavlja iz Prekmurja političen dopis, ki čitamo v njem tudi to-le:

»Gospodje v naši krajini so postali veliki politiki. Jeenesarji se bojijo preveč samouprave, o kateri se nekaj sušlja v Beogradu, češ, to ne bo nič kaj prida, ker bomo tako imeli preveč blizu nadzorstvene organe, preveč nas bodo poznali iz Ljubljane in ne bomo mogli uganjati tako prosto svojih nacionalističnih in nacionalističnih sleparij. Nositelji mačje ideje govorijo o tem, kako bi se samo z Mačkovo politiko rešili Srbov in postali — Slovenci seveda — Hrvati. Pa še ene imamo, ki hočejo biti neodvisni in graditi mimo vseh strank in programov na osebah. I t. d.

Šembilsko prerokovanje

Todensko glasilo gg. Marušiča in Pucija, »Kmeti List«, razmišlja o politični situaciji v uvodniku z naslovom »Kaj bo v jeseni? Kmetje molčimo in čakamo«. Najprej popisuje skrbi kmetu v jeseni, ko ne more nvočiti svojih pridelkov, da bi dobil denar vsaj za najbolj nujna plačila. Potem med drugim pravi:

»Z nestrpnostjo motrimo kmetje v takih razmerah javno življenje. Nemara je javno, politično življenje bolj srčno od našega in je politično delo obrodilo več uspešnih sadov nego naš trud? Oziramo se nazaj in čakamo in upamo. Kakšno je bilo polje, kakšna bo jesen? Bilo je nekaj gmenja, bilo je tudi nekaj blagodejne rose lepših obljub, vendar nas je strah. Bojimo se, da je suša tudi to roso vse posorbela in posušila in da so obljube zvenele kakor ob suhi mlade kali. Sanje o pomirjenju so se razpršile, razcepljenost, razdvojenost in mržnja rode sadove, o katerih niti nečemo govoriti. Zalostno je in grenko. Vse je kakor šembilsko prerokovanje. Prišlo so nesreče in nezgode, prišlo je vso hudo na nas. Vemo pa, da na svetu nobena reč ne traja večno in da nam po vseh bridkosti in izjalovljenih upih nekoč zasije tudi naš dan.«

Iz krogov vojvodinskih poslancev

Novosadski »Dan« objavlja pismo narodnega poslanca dr. Vojislava Došena, v katerem odločno demantira vesti nekih beograjskih in zagrebških listov, da je vstopil v vrste izvenparlamentarne opozicije pač pa izjavlja, da se je odločil z večjim številom prijateljev, narodnih poslancev iz Vojvodine, da bo zapustil večinski klub ter odklonil vstop v JRZ. To pa zaradi tega, ker v JRZ ne vidi možnosti, da se zaščitijo vojvodinski interesi. Kaj bodo napravili on in tovariši po izstopu iz večinskega kluba, pa še ne more povedati, ker se o tem še ni definitivno odločil.

Razdelitev premoga za državne železnice

Beograd, 12. septembra. p. V prostora biblioteka prometnega ministertva se je vršila danes dopoldne pod vodstvom prometnega ministra dr. Spaha konferenca, ki so se je udeležili zastopniki vseh direktor državnih železnic, med njimi tu, dr. direktor Cugmus in Ljubljane, ter večje število železniških prometnih strokovnjakov. Prisostvovala sta ji tudi ministra brez portfelja dr. Miha Krek in dr. Šef. kija Behmen.

Na konferenci so razpravljali o reviziji svoječasne sklepa ministrskega sveta glede nove razdelitve nabave premoga za državne železnice. Ta razdelitev je posebno hudo prizadela premogovnike in rudarje v dravski in deloma v saveški banovini, pa se je zato pojavila splošna zahteva, da se razdelilni ključ zopet spremeni. Zahtevo so podprli tudi nekateri člani vlade in je tako prišlo do današnje ankete.

Kakor se zatrjuje, danes se ni prišlo do definitivnih sklepov, marveč je bila odločitev zopet odložena. Minister dr. Behmen je po konferenci izjavil novinarjem, da bo problem rešen v zadovoljstvo vseh.

Ban dr. Natlačen bo danes prevzel posle

Beograd, 12. septembra. p. Novi ban dravske banovine dr. Marko Natlačen je danes dopoldne obiskoval člane kraljevske vlade. Nocoj bo odpotoval v Ljubljano. Tudi doseđanji ban dr. Dinko Puc, ki se je mudil v Beogradu, se vrne danes v Ljubljano in bo jutri izročil banke posle svojemu nasledniku dr. Natlačenu.

Huda nesreča v kamnolomu

Mostar, 12. septembra. p. Sroč se je pripetila v kamnolomu Findiku huda nesreča. Zaradi neopreznosti in slabe organizacije dela, se je po eksploziji mine porušila velika plast kamnja na skupino delavcev in jo zasula. Eden izmed delavcev je bil takoj mrtev, dva sta bila smrtno nevarno poškodovana, več pa jih je bilo lažje ranjenih.

Pot skozi pol stoletja

Družba sv. Cirila in Metoda ob svoji drugi, tretji, četrti in peti desetletnici

V večeršnjem članku smo prikazali nacionalno politične in strankarsko politične razmere ob ustanovitvi Ciril-Metodove družbe in v prvem desetletju njenega obstoja. Te razmere so bile vse prej ko ugodne in so močno tlačile prvotni polet mlade nacionalne organizacije. Tudi v naslednjem desetletju se ni obrnilo na bolje. V družbo in njeno vodstvo se je vselila neka fatalistična pasivnost. Vodstvo, samo v svoji gibljivosti omejeno, ni dajalo članstvu dovolj sveže pobude, kar je imelo za posledico mrtvilo v podružnicah, ki so puščale osrednjo blagajno na cedilu in dostikrat je bilo treba iskati osebnih kreditov, da se ni kolo sploh ustavilo.

Politične razmere so se dalje zaostrovale. Na Dunaju so divjali parlamentarni boji, nemško sovraštvo proti Slovanom je doseglo vrhunec strasti. Z Badenijevim padcem je ginil vpliv slovanskih skupin, v državi in deželah se je ljubosumno ščitilo »nemško posestno stanje.«

Leta 1905. ko je družba obhajala dvajsetletnico, se je politična kriza bližala koncu. Umiral je fevdalno liberalni dunajski parlament, na vidiku je bila splošna in enaka volina pravica, reforma, od katere so slovanski narodi pričakovali rešitve.

V slovenskem narodu pa so se začele vzbujati nove nacionalne sile, kličar ko obnovi je bila slovenska mladina. Mladina je prinašala rešitev tudi družbi. Narodno radikalno gibanje je obudilo pozitivno nacionalno silo. Akademiki so, spoznavši važnost narodno-obrambena dela, dali družbi na razpolago svoje sveže moči in zanesli vanjo nove ideje. Leta 1906 je stala družba na pragu nove dobe, vendar njena notranja kriza še ni bila premagana. Dve leti kasneje, l. 1907., pa je prišel prehod.

Na zgodovinski skupščini v Bohinj-eki Bistrici je bilo izvoljeno vodstvo, ki mu je bil duša mladi dr. Zerjav in ki je postavilo narodno obrambno delo na solidne temelje ter znalo k sodelovanju pritegniti najširše narodne vrste.

Od tega časa je šla razvojna črta družbinega dela strmo navzgor, dokler

je ni iznenada pretrgala katastrofa svetovne vojne. Družbina petindvajsetletnica — leta 1910 — je značila prej nedosežne vrhunce. Tem globlji je bil padec ob tridesetletnici.

Leta 1915 — čas najhujše vojne groze. Slovenci narod je ječal pod bremenom vojne, še bolj pa pod persekucijami militarizirane justice. Narodno delo je bilo pod silo razmer ukinjeno. Družba je svoje zavode le s težavo vzdrževala iz poprej zbrane imovine. Značilen je njen lakonični proračun za leto 1916, ki izkazuje le eno postavko: »Stroški . . . 18.000 K.«

Desetletje, ki je sledilo, je najmeniljivejše v slovenski zgodovini. Zrušila se je stara Avstria, razpadli so okoli in narod je z vihrajočimi prapori vkorakal v svobodno domovino.

Vrskajočemu prazniku osvobodjenja pa je sledih delavnih skrbi in razočaranj. Slovenska zemlja je krvavela iz bolečih ran, izgubljeno je bilo Primorje, izgubljena Koroska. Nove razmere v domovini, vrenje novih idej, iskanje nove orientacije, vse to je zaposililo duhove in odvrnilo zanimanje od starega, predvojneza narodnega dela. Ciril-Metodova družba je ostala osamljena, skoro zapuščena.

Tako je družba zaključila četrto desetletje okrnjena, s komaj petino predvojnega števila podružnic, z vsahnjenimi viri. Le polagoma se je obujalo spoznanje, da je potrebna kontinuiteta idej in dela, da je treba navezati zopet tam, kjer je bila vez s preteklostjo pretrgana. Od leta do leta so postale družbine skupščine bolj živahne. Oglušali so se stari delavci in vstopili novi. Zopet se je oprijela družbne zastave mladina. Niso še nadomeščene izgube, povzročene po vojni in njenih posledicah, niso še izpopolnjene razredčene vrste cirilmetodovske vojske, toda vrnila se je volja in energija. Ob zaključku petega desetletja sme Ciril-Metodova družba z zaupanjem in utemeljenim pogumom gledati v bodočnost. Drugo polstoletje, v katero vstopa, ji stavlja druge naloge, večje in morda težavnejše od prvotnih. Če jih naj s častjo izpolnjuje, jo mora podpirati vse, kar je v narodu dobrega in zdravega.

Politični vrvež v časopisnih stolpcih

Seriozne in neseriozne vesti beograjskih in zagrebških listov o političnih dogodkih in političnem položaju — Nervozni »Obzor«

Beograjska »Politika« sem povedati, da se že nekoliko dni sem vodi v Beogradu akcija za grupiranje vseh onih frakcij v skupščini in senatu, ki so izšle iz vrst JNS. Poedine grupe so že določile svoje zastopnike, ki naj stopijo v zvezo s predstavniki sorodnih skupin. Do teh sestankov pa še ni prišlo. »Politika« pravi, da je ta akcija zelo širokega obsega in da bo zbrala tudi grupe izven parlamenta, s katerimi bi se napravila enotna jugoslovenska fronta. V tem oziru da prihajata v poštev tudi stranka g. Hodžere in pokret g. Ljotića.

Mnogo pozornosti je vzbudilo, da so se v sredo sestali v vili dr. Ninčiča člani izvršnega odbora bivše radikalne stranke gg. Aca Stanojevič, dr. Ninčič, Miša Trifunović, Krsta Miletić, Laza Marković, Miloš Bobić in Ranko Trifunović. Namen konference je bil, da se izravnavo gotova nesoglasja, ki so se pojavila med voditelji bivše radikalne stranke, z ozirom na organizacijo JRZ.

V beograjskih krogih se mnogo komentirajo nedavno objavljene vesti, da bivši minister Boža Maksimović ne želi več sodelovati v JNS. Povod tem vesti je bilo zabeleženo, da je g. Maksimović ves čas, dokler je bil v vodstvu JNS, brezaprav zastopal radikalno politiko in da mu zaradi tega povratek v radikalno stranko ne more biti težak. Sedaj javlja »Politika«, da vodilni radikalni krogi že razpravljajo o sprejemu g. Maksimovića v JRZ in da so pripravljeni sodelovati tudi z g. dr. Srškićem.

Kakor znano, je bil g. Maksimović ena najtežjih obremenitev za JNS, v kateri je z njemu lastno trdovratnostjo in brezobzirnostjo zastopal velesrbsko tezo. Njegov vpliv je bil za pravo jugoslovensko politiko v državi v mnogem oziru fatalen. V iskreni jugoslovenski fronti njegovo sodelovanje ni več možno in zato je le logično, da se vrača odkrito med svoje nekdanje prijatelje.

Beograjski listi poročajo, da so se notranja nesoglasja v združeni opoziciji še poostрила. Profesor Dragoljub Jovanović je za nedeljo sklical velik shod v Ub ter je na vabila dal med govornike tudi imena gg. Davidovića in Joce Jovanovića, ki pa oba izjavljata, da nimata s tem shodom ničesar opraviti.

Zagrebški »Obzor« objavlja uvodnik, v katerem na široko in na dolgo razlaga, da so vse težkoče, ki se pojavljajo v parlamentarni in politični situaciji v Beogradu, posledica »intri-

govoditeljev pohorske akcije. »Obzor« smatra, da Pohorci sicer nimajo niti materiala niti moralne moči, vsiliti državi svojo politiko, in da bi se mogli priklopiti do oblasti samo s pomočjo intrig ali pa zaradi neodločnosti. Stojadinoviće vlade. Vendar se Pohorci nadam niso odrekli, oni so se trenutno prihulili in čakajo na ugoden trenutek, da bi naskočili vlado. Mišljajo, da bo ta trenutek prišel, kadar se sestane Narodno predstavništvo, in da bodo takrat prepričali sprejete predloge o reviziji političnih zakonov. »Obzor« v ostalem ne veruje, da bi vlada mogla razpisati volitve na podlagi starega volilnega zakona, ker bi bil to le uspeh Pohorcev. Nove volitve nikakor ne bi bile v korist vlade in še manj v korist normaliziranja političnih prikl.

Na koncu beleži »Obzor« neke vesti iz beograjske »Pravde«, ki jo proglašajo za glasilo Pohorcev, kar je tem bolj zanimivo, ker sta ob solastnika tega lista, narodna poslanca Sokića, pred približno 14 dnevi oficijelno pristopila k Radikalni zajednici. Skoraj bi bilo bolj upravičeno, da zagrebški »Obzor« samega sebe proglašajo za glasilo Pohorcev, o katerih priobčuje skoraj na vsaki strani polno splašanih poročil in beležk. Poleg uvodnika razpravlja v večeršnjih številki o Pohorcih še v teh obširnih noticah in med drugim napoveduje, da se bo pohorski akciji pridružil tudi bivši voditelj radikalov v severni Dalmaciji senator Uroš Došenica, ki je eden najuglednejših dalmatinskih politikov.

Proglas JRZ

Beograd, 12. septembra. p. Konferenca voditeljev JRZ so se danes intenzivno nadaljevale. Največje zanimanje je vzbudil dolgi sestanek ministrskega predsednika dr. Milana Stojadinovića s šefom zajednice Aco Stanojevićem. Kakor se zatrjuje, veljajo vse konference razpravam o pospešeni izvedbi strankine organizacije.

Kakor se zvečer izve, sta na svojem današnjem sestanku gg. dr. Stojadinovića in Aca Stanojevića sestavila proglas, ki bo v kratkem objavljen in s katerim bodo volilci pozvani, da se organizirajo v JRZ.

Vremenska napoved

Zagrebška vremenska napoved za danes: Pretežno vedro, le mestoma nekoliko bolj oblačno, v ostalem čim dalje bolj toplo vreme.

Dunajska vremenska napoved za petek: V južnih Alpah kratke motnje lepoga vremena mogoča.

Hitlerjevski kongres

V svojem govoru v Nürnbergu je Hitler le na splošno govoril o zunanji in notranji politiki

Nürnberg, 12. septembra. AA. Včeraj je bil v Nürnbergu odprt letni kongres narodne socialistične stranke. Pokrajinski vodja Wagner je ob tej priliki v Luitpoldovi dvorani predčital proglaš državne kancelarja Hitlerja, ki pravi med drugim:

Ce smo l. 1933 upravičeno imenovali svoj strankarski kongres kongres zmage, ker smo bili mnjenja, da se je tiste čase borba narodne socialistične stranke končala z zmago, smemo sedanj kongres imenovati kongres svobode. Cimaldaje bolj čutimo, da postaja politika miru in narodne časti najvažnejši tvorec guševne obnove našega ljudstva. Vse druge pridobitve zadnjih let zastopajo za to prvo in temeljno duševno osnovo. Razumljivo je, da čuti poedinec najprej svoje osebnosti, živimo v hudi časih, ki postosto, krat ovirajo pogled tako, da ne vidimo tistih velikih zakonov, ki vodijo razvoj narodne celote in s tem posredno tudi usodo vsakega poedince.

Zagovorniki pomirjenja med narodi v resnici hujskajo kar najodvratnejše posamezne narode med seboj. Zveze, ki se sklepajo za obranitev miru, se razvijajo v znamenju skrbnih priprav za bodočo vojno. Z eno besedo, hladno mora postajati pri srcu, kdor mora gorokor živeti v svetu, v katerem se vse države pripravljajo k orožju. Naš narod je 15 let izkušal ta položaj. Dovolj smo imeli prilike, da vidimo, kaj se vse pravi zanašati se na pravo, vico, na tuje simpatije ali na razumevanje s strani drugih. Kje je Wilsonovih 14 točk, kam je prišel sedanji svet?!

Sedaj še lahko mirno in brez strahu motrimo te stvari, ker naša država ni več

slaba in »gračka tuje objesti. Nemčija ima sedaj svojo varnost se ne opira več na pogodbe ali pakte in na sporazume o zaščiti skupnih interesov, marveč samo na odločno in moško voljo svojega vodstva in na stvarno slo svojega naroda. Dovolj je, da se Nemčija sama zaveže svoje varnosti.

Nadalje pravi Hitler, naj se nihče ne čudi, če ponuja Moskva sedaj zavezništvo političnemu katolicizmu in nazadnjaškim meščanskim strankam. Narodnih socialistov to niti najmanj ne preseneča. V svoji borbi so imeli pogosto proti sebi komuniste in nazadnjake, ki so se združili, da bi preprečili prepoved nemškega naroda.

Temeljni kamen za hitlerjansk dom

Popolnno so položili temeljni kamen novi monumentalni palači, ki bo kongresno poslopje narodne socialistične stranke. Če svečanosti je prispele Hitler ob 17., s svojim omočnikom Hessom in ministrom Kelom. Pozdravil ga je župan s kratkim govorom in ga naprosil, naj kot vodja države položi temeljni kamen.

Triurni sprevod »Delovne fronte«

Nürnberg, 12. septembra. AA. Sprevod članov delovne fronte je trajal cele tri ure. Navdušeno naziklanje Hitlerju je odmevalo ves čas, ko je sprevod defilirjal pred Hitlerjem. V sprevodu je šlo 54.000 članov delovne fronte.

Sklicanje rajstgata

Pariz, 12. septembra. AA. Havas poroča iz Berlina, da je Hitler sklical rajstgata za nedeljo. Kancelar bo imel pri tej priliki velik govor, največ o zunanji politiki.

Zdravstveno stanje dr. Voje Marinkovića

Beograd, 12. septembra. p. Zdravstveno stanje dr. Vojislava Marinkovića, bivšega ministrskega predsednika in zunanjeja ministra, se je danes nekoliko zboljšalo. Zdravniki se nadejajo, da mu bodo rešili življenje, čeprav nevarnost še ni minila.

Pred politično amnestijo v Bolgariji

Sofija, 12. septembra. t. Širijo se govornice, da bo 3. oktobra ob obletnici prevzema vladarske oblasti kralja Borisa proglašena velika amnestija. Večje število uglednih intelektualcev iz vseh krajev je te dni pričelo s posebno akcijo, da se predloži kralju prošnja za pomilostitev vseh političnih kaznjencev.

Nove nemške podmornice

London, 12. septembra. AA. »Daily Express« prinaša nova poročila o gradnji novih nemških podmornic po 300, 500 in 750 ton, katerih radij bo znašal 8500 milj. Oborožene bodo z vnetljivimi torpedi.

Zopet velika poplava na Kitajskem

Sanghaj, 12. septembra. AA. V pokrajini Kingju je nastala zopet katastrofalna povodenj, ki je napravila veliko škodo v več mestih. Mnogo hiš je porušeni, velikansko število prebivalcev pa je ostalo brez strehe.

V pokrajini Sečuenu je Rumena reka narasla za 10 m. Velikanski valovi so odnesli več mostov. Po dosedanjih vesteh je okoli 5.000 ljudi brez strehe.

Vestfalski rojaki v Ljubljani

Ljubljana, 12. septembra. S 3 velikimi avtobusi se je nocoj pripeljalo v Ljubljano 80 slovenskih rojakov iz Vestfalije. Jutri se bodo razšli na obiske k svojem, prihodnji teden pa se bodo spet zbrali in skupno obiskali grob Velikega kralja na Oplencu.

Uredba za zaščito domače lesne industrije

Beograd, 12. septembra. p. Na svoji današnji seji je gospodarsko-financični komitej ministrov sprejel novo uredbo, ki mu jo je predložil minister za šume in rube in ki ima svrhu, zavarovati domačo lesno industrijo pred konkurenco tujega kapitala ter zagotoviti delavstvu na manjših žagah stalno delo in zaslužek.

Katastrofalen orkan

Kio de Janeiro, 12. septembra. AA. Včeraj je nad mestom in okolico divjal hud orkan. Porušil je dve tovari in poškodoval mnogo hiš in drevja. Ranjenih je nad 50 ljudi. Stvarna škoda je zelo velika.

Odlikovanje treh požrtvovalnih zdravnikov

Pariz, 12. septembra. AA. Vlada je odlikovala z redom legije časti tri zdravnikove radiologe, ki so žrtvovali svoje zdravje in izgubili prste in dele rok pri poizkusih z rentgenskimi in röntgenskimi žarki. Ti zdravniki so Francois Dourmel, Charles Chirel in Louis Popelin.

Naši kraji in ljudje

Zaključek mednarodnega letalskega kongresa

Udeleženci so polni hvale o bivanju ob Jadranu

Dubrovnik, 12. septembra. Jubilejni kongres mednarodne letalske zveze je zaključen. Njegovo zasedanje je bilo v veliko čast in priznanje naši avijaciji in seveda tudi naši državi. Udeleženci kongresa, med njimi prvaki zrakoplovstva, ki so se proslavili po vsem svetu, so se zelo pohvalno izražali o organizaciji kongresa, o sprejemu v naših krajih ter o lepoti Dubrovnika in drugih naših krajev, ki so jih obiskali. Izredno pohvalno so se izražali o našem letalstvu, ko so v Zagrebu na rojstni dan Nj. Vel. kralja prisostvovali letalskim prireditvam. Med njimi je bila tudi znana nemška letalka Luisa Hofmanova, ki je mlada, simpatična dama, a uživa že velik sloves ne samo med letalci v svoji domovini, temveč tudi daleč po svetu. V Zagrebu je sama dala priliko za občudovanje njenih spretnosti. Izvajala je smele akrobacije, ki so zadivile vse gledalce. Naši preizkušeni letalci so jo ocenili z največjim priznanjem.

Med delegati kongresa je bilo več princev in drugih aristokratov. Predsednik federacije, rumunski princ Bibescu in njegova soproga sta že stara preizkušena pilota. Tudi predsednik avstrijskega aerokluba, knez Kinsky je spreten sportni letalec, posebna njegova strast pa je fotografiranje. Na Cetinju, ko so stari črnogorski bojevnik zaigrali svoje kolo, je bil ves v svojem elementu in izjavil je, da je velikansko zbirko svojih fotografij obogatil z zanimivimi posnetki.

Posebno zanimanje pa je vzbujal japonski delegat, podpredsednik ja-

ponskega aerokluba, prof. vseučilišča in doktor filozofije Tanakadate. Dr. Tanakadate je star ljubezniv gospod, ki se zelo zanima ne samo za napredek tehnike, temveč tudi za gospodarsko življenje in narodne običaje. V svoji aktivki je prenašal kupe angleških, francoskih in nemških listov, posebno vneto pa je prebral opis razvoja našega letalstva, ki ga je aeroklub izdal v posebni knjigi v francoščini.

V torek se je vršila plenarna seja kongresa na parniku »Dubrovnik«. Predsedoval ji je princ Bibescu. Na tej seji so razpravljali tudi o sprejemu Sovjetske Rusije v članstvo federacije. O tem vprašanju so razpravljali že na lanskem kongresu federacije v Washingtonu, definitivna rešitev pa je bila odložena za dubrovniški kongres. Ker so bila mnenja različna, je bilo odrejeno naposled tajno glasovanje. Po pravilih federacije sta potrebni dve tretjini glasov za sprejem novega člana. Ko je bilo glasovanje zaključeno, so ugotovili, da število listov za sprejem ni zadostno, oddani pa je bilo tudi precej praznih glasovnic. Nekaj delegatov pa je glasovalo proti sprejemu. Po daljši razpravi je bila Rusija sprejeta v članstvo federacije. V sredo je kongres rešil razna vprašanja mednarodnega letalstva, razpravljala pa so tudi ves dan posamezne komisije. Sportna komisija je potrdila razne sportne rekorde v zrakoplovstvu, komisija za brezmotorno letalstvo pa je odobrila poročila ter razpravljala o smernicah te letalske panoge.

Zvesta v življenju — zvesta v smrti

V Lescah je umrla ga. Ana Azmanova, vdova poškolskem upravitelju. Zvesta, kakor mu je bila v življenju, mu je sledila tudi v večnost. Šele 20. julija smo poročali o smrti ugledega, po vsem Gorenjskem spoštovanega šolnika Josipa Azmana. Zena ni mogla preboleti žalosti. Po rodu je bila Peternelova, sestra pokojnega blejskega župana. Z Josipom Azmanom je ukakala mnogo srečnih dni, zlasti na Breznici pri Zirovnici, kjer sta prebivala 38 let, mu je pomagala negovati šolski vrt s krasno drevesnico, ki je slovela daleč po gorenjskih krajih. Letos sredi februarja sta ugledega zakonca praznovala zlato poroko. Žal jima ni bilo usojeno, da bi srečno preživela še daljšo dobo jeseni življenja. Pogreb blage pokojnice bo jutri ob 16. na loško pokopališče. Naj ji bo lahek počitek ob moževi strani, žalujočim naše iskreno sožalje!

Smrt vzornega škofje-loškega gospodarja

Škofja Loka, 12. septembra.

S smrtjo Antona Hatnerja se je preselil v večnost škofje-ločan, ki mu bomo očuvali trajen hvaležen spomin. Zibelka mu je tekla v Škofji Loki in vse življenje je preživel doma. Po očetu je prevzel mesarijo in jo vodil dolga desetletja, vse do tedaj, ko je preuredil zet g. Avgust Potočnik obrtniške lokale za trgovino železnine. Pokojnikova prva skrb je bila posvečena prvotni doma, družine, hčerki Veri in dvema sinoma. Zena Marija mu je umrla že pred vojno.

PRI ZAPRTJU IN MOTNJAH V PREBAVI

vzeti jutraj na prazen želodec čašo

Franz Josefove grenčice

prirodne

Registrirano od ministrstva za soc. politiko in nar. zdravje št. B. 15.485 od 26. V. 1935.

Dobrote in sladkosti se ponujajo...

Ljubljana, 12. septembra. Morda bi lahko kdo dejal, da prirejanje kulinarčnih razstav ni v pravem soglasju z duhom časa, ki tone v krizi in pomankanju suhega kruha. Ne more biti dvoma, da bi bila razstava, ki bi skušala pokazati, kako se dobro kuha in peče brez moke in brez masti, deležna v najširših krogih javnosti mnogo bolj efektnega zanimanja, kakor pa razstava, ki kaže samo, kako naj dela dobra kuhinja, ki ima na razpolago polno shrambo blaga. A če pustimo to bridko šalo na stran, je treba le priznati, da ima kuharska umetnost vsaj toliko pravice, da se kdaj pa kdaj pokaže s svojim najboljšim pred javnostjo kakor vsaka druga panoga človeške podjetnosti, ki se bori za svoj preopah. In razstava, ki jo je pripravila zveza natakarjev, kuharjev in ostalih nameščenec hotelske industrije in ki so jo dopolnili brez oficijelne pompa otvorili v lepo okrašen dvorani Kazine, je nov zgovoren dokaz, da vodi delo naših kuhinj mnogo kulture, znanja in okusa. Razstava, ki bo odprta do ponedeljka, bo prav gotovo v polni meri dosegla svoj namen: da namreč poži zanimanje za našo praktično kuharsko umetnost ter nevernim Tomažem, če jih je še kaj med našimi sneždi in sladkoscij, pokaže, da naše domače kuharsko delo neka velja.

Središče razstave, na kateri so se našim kuharjem in natakarjem pridružili z izbranimi vzorci svojega blaga tudi nekateri dobavitelji kuhinjskih potrebščin in dobrot, zavzema velika miza, ki jo je obložil znani

mojster Babinek z vrsto izbranih menuev, pripravljenih z najbolj rafiniranim okusom in pravo umetniško fineso. Jedro obedov tvorita dve obloženi ribi, šil in smuč, ter srnita hrbet, okrog njih pa je nanizana še pisana množica dobrot, prikuh, salat in močnatih jedi, kombiniranih s tako iskanimi začimbami in priboljški, da človek, ki ni vajen takšnega dela, skoraj ne more razbrati njih čudotvornih sestavin. Nekaj posebnega je na tej mizi perutninski kotlet, ki nosi ime po francoskem ministrskem predsedniku Lavalu. Okrog osrednje je razvrščena še kopa manjših miz, ki vsaka zase predstavlja najzvojniji način, kako naj se servira čaj, kosilo, večerja, dunajski zajtrk, poročni obed in kako naj se opremi lovska miza. Ostali del dvorane so izpolnile razne trditve z majhnimi propagandnimi izložbami posodja, steklenine, porcelana pa še raznih dobrih reči, ki si brez njih ne moremo misliti ne kuhe ne peke. Med testeninami, sadjem, raznimi pridelki za juhe se tu predstavlja poleg staroslavnega Kneippa kajpak tudi žika, pa med Čebelarske zadruge uslužbencev drž. železnice, avtomatični buffet Rio pa je v posebni vitrini nazorno pokazal, kako različni in okusni se dajo pripraviti mrzli prigrizki. Državni zavod za žensko domačo obrt je improviziral tudi majhno razstavico umetno izdelanih prtičev in ostalega perila, ki je potrebno za pogrinjanje miz. V celoti je razstava prav lepo uspela, treba je samo, da bodo tudi pridelatelji zadovoljni z obiskom.

V nedeljo, 15. t. m. prvokrat naš novi roman. Široko zasnovana, dramatično razpletena, sijajno pripovedovana zgodba s prizornice brezobzirnih bojev mednarodnih gospodarskih skupin. Pravo branje v dobi skrivnostnih Mr. Rickettov in drugih...

Mr. Thorsten hoče boj!

POZOR NA ZAČETEK: V nedeljo 15. t. m. BERITE „JUTRO“! NAROČITE „JUTRO“!

Kljub zaskrbljenosti za napredek obrti, ki jo je dvignil do zglede višine, je našel dovolj priložnosti, da se je posvetil javnemu delu. Okrajni hranilnici in posojilnici je bil zvest, neumoren član načelstva in nadzorstva, svetovalec, ki se ni dal prenamitati po špekulacijah. Vodovodnemu društvu je bil ustanovni član, Sokolu od 1. 1907 zvest član in prijatelj, bivši Narodni čitalnici pa pevec, kakor od Boga poslan. Razpojal je z izvrstnim prvim tenorjem. Sicer pa je bil njegov svet na vseh področjih komunalnega gospodarstva vedno ljub in drag. Kot politik je bil gospod Hafner neomajno somišljenik napredne stranke, ki ni na stranpota krenil nikoli, tudi ne v časih najhujših pritiskov.

Zaključeno je življenje moža, polno uspehov pa tudi preskušanj, zemске ostanke je sprejela domači zemlja v varstvo mi pa bomo ohranili plemenitemu človekoljubu, gospodarju in narodnjaku gospodu Antonu Hafnerju častno priznanje. Bodi mu v rodni grudi lahak odpočitek. Učlednikom svojem in sorodstvu izrekamo globoko sožalje.

Strahovit karambol motornega kolesa z vozom

Škofja Loka, 12. septembra.

V sredo po kosilu sta se odpeljala na kratko vožnjo z motorjem v Selško dolino slaščičar Sink Franc in v prikolici gostilničar Porenta Anton oba iz Binklja, Navzgor, v dolino sta srečno vozila, zato pa je bila pot nazaj toliko bolj tragična. Ko je pridvelo motorno kolo na prostor, kjer se od glavne ceste odcepi stranska pot proti Trnju, se je pred motornim vozačem znašel voz, namenjen na Trnje po otavo. Na lojtrskem vozu sta se peljala posestnik

V celjski cinkarni stavka 260 delavcev

Celje, 12. septembra

Davi ob 4. je stopilo delavstvo celjske Cinkarne d. d. v stavko. Delavci so ostali v tovarni. Delavstvo zahteva 25, odstotno zvišanje mezd, novo kolektivno pogodbo in ureditev delovnega razmerja po obrtnem in rudarskem zakonu. V stavko so stopili vsi delavci, okrog 260 po številu. V sredo so se vršila pogajanja, ki so se jih udeležili: vodstvo cinkarne, obratni zaupniki in zastopnik rudarskega glavarstva. Pogajanja pa niso uspela in se bodo najbrž jutri nadaljevala.

Iz prakse velesejmskih žeparjev

Ljubljana, 12. septembra

Pretečni del prometa, ki ga je imel te dni kriminalni oddelk na policiji, so izpolnili sejmaki žeparji, ki se jih je v kratkem nabralo za celo dobršno kolono, njim pa se je pridružilo še lepo število druge vrste sleparjev in tatov, ki so delali predvsem po trgovinah in stanovanjih. Najzanimivejši med temi je pač mladi Vodopivec, ki je igral nekaj časa po Gorenjskem vlogo ekonomista nadškofa dr. Šariča, nekaj časa pa se je izdal tudi za osebnega tajnika zagrebškega nadškofa dr. Bauerja. Ko se je takrat vozil s taksijem od št. Vika do Bleda, je bil še siromahaen kot cerkvena miš, a ko so ga pred dnevi v Ljubljani aretirali, je bil nenavadno dobro založen z vsem, kar je človeku treba na potovanju, zlasti če naj napravi vtis kakršnegakoli imenitnega funkcionarja. V lepem usnjatem kovčegu so našli pri njem celo goro izbrane garderobe in galanterije, obleke, perila in vsake vrste luksuznih potrebščin, ki se jih je nabral očitno po ljubljanskih trgovinah. Največ zanimanja pa je policija posvetila žeparjem, ki so navahili na velesejmu po prav strategičnem načrtu, a so imeli smolo, da so jih agenti polovili, še preden so prav začeli svoj posel.

Kakor je pokazala preiskava, je poleg raznih drugih nevaljenih gostov obiskalo naše mesto tudi 18 izredno dobro kvalificiranih žepnih tatov iz Zagreba, ki so se lotili dela kot ena sama dobro organizirana družina. Trojke, ki so priljubljena oblika organizacije za razne nelegalne udarne akcije, so se izkazale kot najpriljavnejše delovne enote tudi za podvige žepnih tatov. Po navadi so nastopali skupaj po dva moška in ena ženska. Žeparji poslali se najbolj opravljajo v gneči, ki jo je treba pogostokrat umetno uprizoriti. Dva člana trojke sta se ustavila pred izložbo ali pred kakšnim ciceronsko egovornim prodajalcem kakšnih izredno odrešitnih predmetov, ki jih je vsako leto več na velesejmu, in ker je že takšna narava ljudi, se je okrog njiju, ki sta na ta način postavila takozvani »zid«, kmalu nabrala gruča nedolžnih, v zanimanje poplavljenih gledalcev. Od zadaj je nato pristopil tretji njun pajdaš in pričel kot kakšen neugnan radovednež tiščati naprej, dokler se miso telesa v gručo toliko nagnetla, da je lahko neopaženo pričel svoje delo. Največ so žeparji nakradili listnic, ki jih ljudje nosijo v zadnjih hladnih žepih. Zagrebški tatovi delajo tako, da listnico najprej od spodaj narahlo s prstom potisnejo navzgor, a ko rob pogleda iz žepa, jo tiho izvlečejo. V dolgotrajnem delu izurjeni žepni tatovi pa znaajo z enakim uspehom prazniti tudi vse ostale žepne in neopaženo snemati tudi ure z verzičami vred. Za najboljšega delavca je v teh zagrebških trojkah veljal neki 14-leten deček, ki je pobegnil iz nekega zavetišča v zagrebški okolici in se pridružil tatovom. Fanta, ki je telesno precej zaostal, da napravila videz še mnogo mlajšega otroka, so trojke najrajši jemale s seboj in dobršen delež vseh žepnih tatvin, ki so bile izvršene na velesejmu, pripada njemu.

Zdaj je skoraj vsa zagrebška družina za varnimi zapahi. Policija je aretirala vseh 12 moških članov družbe, medtem ko je ženskam uspelo uiti. Pri enem izmed njih so našli tudi listnico, v nji pa tisočakov, 7 stotakov, petdesetak in nekaj računov, ki jo je v nedeljo okrog 18. ukradel v enem izmed paviljonov. Policija vabi neznanega otkradca, da se javi.

Zadnja pot Dragotina Hribarja

Ljubljana, 12. septembra

Ob ogromni udeležbi vse naše javnosti so danes popoldne pri Sv. Križu položili truplo veleindustrija Dragotina Hribarja v poslednje domovnjake. Zalni spreved, ki se je ob 16. formiral izpred hiše žalosti na Zaloški cesti, je zgovorno izpričal, koliko prijatelj in spoštovatelj je imel pokojni nele v pridobitnih, temveč v vseh krogih občinstva. Ko so krsto prinesli na prag in je šentpeterski župnik z asistenco ostale duhovščine opravil prvi blagoslov, je pred množico izpregovoril najprej senator Ivan Hribar ter se v imenu najozhjih prijateljev v izbranih besedah poslovil od pokojnika. Nato je ravnatelj Krejči iz Rus v imenu Zveze industrijcev v kratkih iskrenega tovarštva prežetih izjavljajh orisal življenjsko pot Dragotina Hribarja, ki je bil iz skromne meščanske hiše doma, a si je z marljivostjo in vztrajnostjo priboril v javnem življenju pomembno mesto ter veliko spoštovanje in ugled. Podrobno je govornik navajal zasluge, ki si jih je pokojnik pridobil za povzdigo industrijske delavnosti v Sloveniji, nato pa so združeni pevci pod vodstvom ravnatelja Juvanca zapeli tri v srce segajoče žalostinke.

Spreved je otvorila skupina šolskih otrok katerim je bil industrijalec Hribar zmerom vnet dobotnik in podpornik. Za odredom gasilcev, ki so prav tako imeli v njem rado darnega pospeševalca tega človekoljubnega pokreta, so konji vlekli dva voza, zvr-

hano polna cvetja in vencev, ki so jih nanesli sorodniki, prijatelji in znanci ter razne gospodarske, kulturne in druge korporacije od blizu in daleč. Za vozom s krsto, v katerega so bili vpreženi štirje vranci, so se zvrstili plakajoči sinovi in hčerke, z njimi pa številni pokojnikovi zeti, snahu, vnuki in ostalo sorodstvo. Med pogrebci, ki so izpolnili spreved, da je segel od hiše žalosti tja do bolnišnice, smo v vrsti najvidnejših odličnikov in predstavnikov opazili tudi ministra notranjih zadev dr. Korosca, pomočnika bana dr. Pirkmajerja z načelnikom banknih uradov, mestnega župana dr. Ravniharja in podžupana prof. Jarca z velikim številom mestnih svetnikov, narodne poslance dr. Fuxa, dr. Lovrenčiča in dr. Koceta predsednika zbornice za TOI Jelačina s tajnikom dr. Plessom, množico najodličnejših industrijcev, trgovcev in ostalih predstavnikov naše javne delavnosti, tako predsednika Zveze industrijcev Praprotnika s tajnikom inž. Škuljetom, generalnega direktorja TPD Skubca z generalnim tajnikom Pogačnikom, ravnatelja velesejma dr. Dularja, predsednika JNU glavnega urednika listov konzorcija »Jutra« Stanka Viranta in mnogo najuglednejših zastopnikov naše znanosti in umetnosti, med njimi predsednika Narodne galerije dr. Windischerja, vseučiliška profesorja dr. Škerlja in dr. Polca, ravnatelja obeh gledališč Golio in Poliča ter akademskega slikarja Jara Hilberta iz Kaira in še celo vrsto uglednih mož.

Najnovejša odkritja dr. Šmida na Vačah

V starih grobiščih je našel zanimive žare, okrasje in okostja

Litija, 12. septembra

Kakor je »Slovenski Narod« v sredo obširneje poročal, je naš rojak univ. prof. dr. Valter Šmid iz Gradca tudi letošnje počitnice pridno na delu pri izkopavanju starih Vač. Letošnje delo je posvetil predvsem raziskovanju starih gomil, ki jih je še nekaj nepreiskanih na gričih nad Vačami. Doslej je izkopal 15 grobov. Najprej je kopal na Lestini, ki se dviga na severnem pobočju Vač proti cesti, ki drži v Zagorsko dolino. Tam je našel grob, ki je bil vsekan v živo skalo. Takega doslej na Vačah sploh še niso našli. Verjetno je, da so položili vanj kaknega odličnejšega veljaka, saj je imel njegov grob tudi kamenito ograjo.

Nedaleč od tega groba je zanimala učnega zgodovinarja velika orjaška gomila, ki je bila pravilne okrogle oblike. V premeru je znašala 28 in pol metra, visoka pa je bila 3 m. Raziskovalec je menil, da bo našel v tej orjaški gomili kopico grobov našel pa je le žensko okostje in okostje dojenčka. Mlada mati je umrla očitno za porodom, lobanja otroka je bila tanka kakor papir. Vendar, kdo bi pojasnil vzroke te družinske tragedije pred tremi tisočletji!

Zdaj raziskuje grobišča na pobočju Slemiška, ki ga krona idilična romarska cerkvičica. Na njivah, ki se imenujejo Apno menda zaradi apnenih kraških skal, ki gledajo sem in tja iz zemlje, so odkrili že več grobov. Dr. Šmid je imel prav tu izredno srečo. Včeraj dopoldne so odkrili grob, v katerem so našli zajetno žaro, v

njej pa več dragocenih okraskov. Posebnega pomena je zapestnica na tri obroče, ki so lepo okrašeni. Takisto je pomembna tudi velička fibula v obliki čolnčika.

Včeraj popoldne je bilo na Apnu dokaj živo. Prišli so mnogi obiskalci. Neke skupine izletnikov je bila celo iz Zemuna. Vsi so bili izredno presenečeni, saj so prav tedaj naleteli dr. Šmidovi kopači na dve veliki prsteni in črno barvani žari Eno so pred očmi gostov odprli, vendar ni bilo v njej ničesar drugega kakor oglje, ki so ga bili položili pogrebci mrliču v grob za spomin na domače ognjišče. Drugo žaro pa so dobro povežali in jo bodo oddali v ljubljanski muzej, kjer naj jo odpro večji strokovnjaki. V njej je menda več skledic in ponev. Kakor vse kaže, je bilo poslednje grobišče izbrano za kako staro in ugledno vaško družino. Tja so pokopali tudi služinčad poleg gospodarjev. Zdaj nadaljujejo z izkopavanjem te družinske grobnice. Na podlagi letošnjih kopanj je ugotovljeno, da so v času najstarejših prebivalcev mrliče zažigali, njih pepel pa so obenem z nagrabljeno žerjavico polagali v gomile, v mlajši dobi pa so pokopavali mrliče.

Večina so prstene žare črno barvane. Stari Vačani so jih barvali tako, da so v peč nanosili smrekovih in borovih vej in ločena posoda je počrnela. Dve izmed včeraj najdenih žar imata tudi ročaje, ki jih doslej še niso našli pri nobeni drugi žari. Vsa doseganja opazovanja in odkritja bo dr. Šmid opisal v posebni knjigi, ki bo spisana na pobudo naših prosvetnih oblastev. Knjigi bo priložen tudi načrt starih Vač, ki ga je izdelal inž. Černjač, in nekaj skic letošnjih grobov, ki jih je načrtal inž. Brus, zaposlen pri gradnji cestnih del v Kandršah pod Vačami. Dr. Šmidu pomagajo pri kopanju domači fantje in možje; v teku let, kar so zaposleni pri njem, so si pridobili že mnogo izkušaj in spretnosti.

Pride
Hans Söhnker
v komediji
Poljubi me, Aneta

Domače vesti

• Obisk poljskih zadrušnikov. Spilit bo obiskala te dni večja skupina poljskih zadrušnikov, ki pričajo ekurzijo po naši državi. Poljski gostje bodo ostali v Splitski nekaj dni ter stopili v stike s voditelji zadruškega pokreta v Dalmaciji. Tudi ta izlet bo organiziralo poljsko turistično društvo »Frankopol«.

• Jubilej zaslužnega zagrebškega zdravnika. V deželni porodnišnici v Zagrebu je bila te dni skromna, zato pa tembolj iskrena proslava. Slavlilo se 60. rojstni dan in 30 letnjico poštvovalnega dela v porodnišnici njenej današnjega šefa, vseučiliškega profesorja dr. Frana Dursta Dr. Franjo Durst je zagrebški rojak odlični diagnostik in operater ter častni član češkoslovaškega ginekološkega društva in zagrebške zdravniške organizacije. Njegov sloves je razširjen tudi po tujem svetu, ker je predaval na mnogih zdravniških konferencah in ker prinašajo njegove temeljite razprave najrazličnejše strokovne revije. Slavljenec je še vedno 61 in polni moči za svoje človekoljubno in znanstveno delovanje.

• Naša prva weekend zračna proga. Pri Dubrovniku so kakor znano, uredili progorično letališče, ki je popolnoma prikladno za dvigavanje in pristajanje letal. Med jubilejnim kongresom mednarodne letalske zveze je bil promet na tem letališču zelo živahen in dokazalo se je, da lahko letališče služi svoji svrhi tudi takšno, kakršno je. Z zemunskega letališča so v teh dneh letela v Dubrovnik in nazaj brez najmanjših težav. Let od Zemuna in Dubrovnik traja 3 ure in 5 minut, od Zagreba do Dubrovnik pa bi trajal največ 2 uri in 15 minut. Zračna proga Zemun-Dubrovnik se je v teh dneh tako udomačila, da jo je kot weekend progno vzel »Putnik« v svojo režijo. Avion starta, če se javi najmanj 5 potnikov.

• Železniška proga Varaždin-Koprivnica bo začela obratovati v začetku leta 1937. Ta nova proga bo prvovrstna in bodo po njej vozili osebni in brzi vlaki razen ekspresa. Tračnice bodo težke 36 kg po metru in bodo tako lahko vozili brzi vlaki po 60 km na uro. Graditev proge bo stala, kakor znano, okrog 40 milijonov, h temu pa pride še vsota od 2 in pol milijona za odkup zemljišč. Ker bo en kilometer te proge stal milijon dinarjev, bo nova proga ena od najcenejših, kar jih je olo doslej zgrajenih v naši državi. Po posodobitvah ki so bile sklenjene s podjetniki, mora biti spoinji del proge gotov do konca avgusta 1936, potem pa bo takoj država v lastni režiji začela graditi zgornji del proge.

• Odprte planinske kočje osrednjega društva SPD. Jesenski čas vabi izletnike v planine. Izletniški vlak in novi weekendisti omogočajo planincem cenen posest planin. Odprte so naslednje postojanke osrednjega društva SPD: do 22. t.m. Krekova kočja na Ratovcu — izlet preko Baselskega sedla na Malnarjevo kočjo in skrbine na Orožno kočjo na Črni Prsti, sestop v Bohinjsko Bistrico. Obe kočji na Črni Prsti sta oskrbovani od 22. t.m. v Triglavskem pogorju vabi Staničeva kočja — najprimernejši dostop iz vrat ob Tomičkovi poti, Aleksandrov dom, odtod na Velo polje v Vodnjakovo kočjo ter preko Hribarice ali Planjine v Lazu k kočji pri Triglavskih jezerih, sestop preko Planine na Kraju ter mimo novogradnje planinskega doma na Komni. V Kamniških planinah: Češka kočja pod Grintavcem, prehod preko Mlinarskega sedla na Podo do Čoljove kočje na Kokrškem sedlu, za prehod v Logarsko dolino je najprimernejše prenočišče v koči na Kamniškem sedlu. Do 29. t.m.: Spodnja kočja na Golci — krasen razgled na Triglavsko pogorje, 4 četrt ure oddalje. Zega sedla prostrani pogledi na Koroško. Za posejtnike očaka Triglava bo oskrbovan Triglavski dom na Kredarici do 29. t.m. Erjavčeva kočja na Vrčiču bo stalno odprta do 29. t.m. nadalje pa ob dnevih pred nedeljo in prazniki ter ob nedeljah in praznikih. Do 6. oktobra bo stalno oskrbovan Aljažev dom v Vratih, kamor je edinstven izlet iz Mojstrane mimo Peričnika pod severno Triglavsko steno. Stalno bodo odprti še nadalje do zimske dobe dom v Kamniški Bistrici, kočja na Veliki Planini — primeren izlet v soboto do kočje, kjer se prenoči in v nedeljo nadaljuje pot preko Dola v Kamniško Bistrico ter vrne po novi pešpoti v Kamnik; tudi dom na Krvavcu je stalno odprt, lahko dostopen iz Cerkelj. Ob Bohinjskem jezeru nudita vse udobnosti postojanki »Zlatorog« in »Sv. Janez«. Planinci, ki niso smučarji, naj porabijo jesenske dneve.

• Sadni ogled v Šmarju pri Jelšah. Obilna sadna letina v šmarškem srezu je dala šmarškim sadjarjem pobudo, da priredijo 22. t.m. v Šmarju pri Jelšah sadni ogled, malo razstavo sadja iz vsega sreza. Razstava bi naj nudila približno sliko stanja sadjarstva v srezu ter pokazala sadjarjem, katere vrste bo treba izločiti in nekatere v večjem obsegu na pravi razmnoževati. Sadnemu trgovcu pa bi naj bila v informacijo, kaj se v Šmarju lahko dobi. Izkoristite nedeljsko polovico, no vožnjo in ogledje si razstavo! Popoldne lahko napravite kratke izlete v bližnje okolice šmarja in Rogoške Slatine. Tuaj grozda ne bo manjkalo!

• Zveza bivših salezijanskih gojencev v Ljubljani; na Rakovniku ima v nedeljo 15. t.m. ob 9. dopoldne svoj redni letni občni zbor. Odbor prosi vse bivše gojence salezijanskih zavodov, da se tega občnega zbora udeležijo, tudi če pomotoma ne bi prejeli tozadnega pismenega povabila.

• Novi grobovi. V ljubljanski bolnišnici je umrl v 70. letu starosti g. Anton Franek, železniški uradnik v pokloju K večnemu počitku ga bodo spemili jutri ob 16. — V zavetišču sv. Jožela na Vidovskih cestih je umrla v 78. letu ga Jerica Accetto, roj. Torelli, vdova po stavbeniku. Pokopali jo bodo danes ob pol 18. — V Novem Sadu se je pri vožnji z avtom smrtno ponesrečil artiljerijski poročnik Stanislav Čeh. Za njim žalujejo v Ljubljani mati, štiri sestre in brat. Mladega častnika, ki je še mnogo obetal, bodo pokopali danes v Novem Sadu. — V Beogradu je umrl v 39. letu g. Adolf Uršič, bančni uradnik, doma iz Kobarida. — Pokojnim tlag spomin, žalujomim naše iskrene sožalje!

• Geološko sestavo črnogorskih planin raziskuje že četrto leto profesor Zarija Bešić iz Velike Kikinde. Ta odlični geolog, ki je črnogorski rojak iz danilov. grškega okolice, je obhodil že vse planinske masive, sedaj pa proučuje durmitske masiv. Svoje delo vrši po nalogu geografskega inštituta v Beogradu.

• Prvi sneg. V najvišjih gorah Hercegovine je snežilo že v ponedeljek, a se je malo snega obdržalo le še na najvišjih vrhovih. Vsi hribi okrog Srednje in Sandžaku pa so pobeljeni, od srede jutraj in je preobvalstvo v gorskih naselbinah in velikih skrbih zaradi preranega mraza in snega. V Črni gori v Kolašnu in okolici je vrgredo snežilo in je sneg napravil precej škode. Tako zgodnja snega ne pomnijo niti najstarejši prebivalci. Pod snežno odejo je tudi večji del vrhov Kopaonika. V sredo je tudi v Raški snežilo, a je sneg naglo skopnel.

• Kaj potrebujemo za življenjski uspeh v prvi vrsti? Odgovor najdeš okrog sebe v objelci. Ali ne vidiš, da uspeva naj, več tisti, ki jim pravimo, da so »zgovorniki«, da »lepo pišejo«, da se »stočno izražajo« i.t.d. To je miselnost in jezikovna točnost in gibčnost, ki jo dobiš samo z globokim poznavanjem domačih in tujih književnih del. Prako besede se ti razširja notranje obzorje in se ti sproščajo sile, ki bi se sicer nikoli ne ganile. Ne zane, marjate zato tega začetka vsakega javnega in stanovskega uspeha in pišite še danes Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Miklošičeva cesta 16/1, ki vam bo dala na čitro svoje bogate zbirke prot izdatnim popustom in ugodnim plačilnim olajšavam.

• Ureditelj! Poskrbite že sedaj, da bodo vaši otroci dolge zimske večere prebrli pri lepi knjigi. Če morate pri tem štediti z vsakim dinarjem, tedaj posnemajte roditelje zapadnih narodov, ki za svoj prijateljski ali rodbinski krog kupujejo kolektivno mladinske in druge knjige da si jih med sabo dele in menjavajo. Obrnite se zato na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 16/1, ki vam da vsa potrebna pojasnila glede posebnih olajšav in popustov pri odvzemu njenih mladinskih in drugih zbirk. Na tej kolektivni podlagi si ustvarite družinsko knjižnico za svoj sopotnik in prijateljski krog in omogočite s tem svojim otrokom najsigurnejšo pripravo na življenje in kasnejše pridobitno delo.

Zvočni kino Ideal
Danes ob 4, 7. in 9¼. uri.
GRETA GARBO
v filmu
Mata Hari
Vstopnina 4.50. 6.50 in 10 Din.

ELITNI KINO MATICA
Tel. 21—24
Danes ob 4, 7¼. in 9¼. uri.
premiera vefilma francoske revolucije.
Rdeči cvet
(Jakobinci)
v režiji: Aleksandra Kord.
Predprodaja od 11.—13. ure.
Dopolnilo: Lucerna. Smrt belgijske kraljice Astrid.

• Cene nemških knjig. Organizacija knjigarjev za dravsko banovino obvešča občinstvo, da so knjigarne dravske banovine znižale cene knjigam, ki so izšle v Nemčiji (knjige iz drugih držav so izvzete) za 25%. Izrecno pa se poudarja, da to znižanje cen ne more biti razširjeno na današnje dneve, če dobavljene knjige. O eventualnih spremembah bo organizacija obveščala občinstvo od primera do primera.

• Redni vpis v dopisno trgovsko šolo v Ljubljani, Kongresni trg 2 II., se vrši od 15. do 25. septembra 1935. Predpis se vrši ves mesec avgust v DTS se lahko vpiše vsaiko. Pri Dopisni trgovski šoli se naučite doma, potom dopisovanja moderne jezike, kakor: nemščino, francoščino, italijanščino itd dalje vse trgovske predmete kakor: knjigovodstvo, dopisovanje, stenografijo, računstvo itd., vse zadržne predmete, ki so potrebni za vodstvo zadrug. V svoji Dvoletni trgovski šoli pripravljata hkrati svoje učence za privatni izpit na Državni trgovski šoli. — Cene so znatno znižane. Začetek rednega šolskega leta 1. oktobra.

• Motorno vozilo v piamentu. Znana umetnika, slikar Stane Čuderman in kipar Peter Loboda sta se v sredo popoldne peljala iz Kamnika v Solčavo z motociklom, ki je last slikarja Čudermana. Blizu Solčave se je po naključju vnel bencin in vozilo je začelo goreti. Naenkrat je bilo v plamenih in sta se oba komaj še pravočasno rešila. Ozenj je vozilo popolnoma uničil.

• Strašna nesreča siromašne črnogorske rodbine. Iz samotnega naselja Španca pri Podgorici je pred tedni odšla vsa družina kmeta Krste Damjanovića z živino na planinske pašnike. Krsto pa je ostal sam v samotnem domu. Ko se je družina sedaj vrnila s planin, je našla pogorščice domačije na njem pa zoglelele kosti očeta. Po nesrečnem naključju je neke noči v samotni hiši izbruhnil ogenj ter uničil do, mačijo in starega kmeta.

• Naročeni vlomilci. Zagrebški policiji je delala velike preglavice serija vlomov, ki je trajala letos od začetka junija do konca avgusta. Na delu je bila spretna vlomilska topla, ki je oropala več trgovin in stanovanj ter nakradila blaga za preko 200.000 Din. Te dni pa so vendarle zajeli tri vlomilce, ki so bili že večkrat kaznovani zaradi vlovov in tatvin. Za njimi pridejo na varno tudi mnogi pomagači pri vlovih in razpečevalci ukradenega blaga. Eden od njih se je ujel na nenavaden način. To je bil starnar Ivan Poljak, ki je prišel na policijo in javil, da je bil v njegovem lokalu izvršen vlom in da so mu vlomilci napravili za 15.000 Din škode. Baš tedaj je policijski uradnik zasliševal enega od zajetih vlomilcev ter ga vprašal: Kje pa so koleki, ki si jih ukradel iz Neumanove trafike? — Temule sem jih prodal, se je odrezal arestant ter pokazal na Poljaka. Kako, se je čudil uradnik, temu gospodu si jih prodal? — Seveda, to je starnar Poljak, ki je že večkrat kupoval od mene ukradene stvari, mojega tovariša pa je plačal, da je izvršil vlom v njegovo trgovino.

• Tovarna JOS. REICH sprejema mehko in škrobjeno perilo v najlepšo izdelavo. • Uporabljajte za nego las Semo Silk, svilen šampon, za nego kože pa Semo Silk, svileno milo.

Iz Ljubljane
u— Drevi ob 20. bo na dvorišču magistrata srečadnji večer francoske klasične literature iz začetka 18. stol. Sodelujejo: operna pevka Župevc Zvonimira (sopran), violinst Pfeifer Leon, prof. Jeraj in Dermalj (viola), Leskovic Bogo (čelo), Lipovšek Marijan (klavir), Korošec Slavko (flavta), Kočjan Rihard (oba in angleški rog). Začetek koncerta točno ob 20. Ker je 2/3 prostora popolnoma pokritega, se ni treba bati prevelikega hladu. Sedeži po 10 Din, stojišča po 5 Din so v prodaji v knjigarni Glasbene Maticе od ¼8. ure dalje pa pod arkadami magistratnega poslopja.
u— JNAK Edinstvo. Seja poč. odbora in članski sestanek v soboto 14. t.m. ob 20. v klubovem lokalu.

u— Člane Francoskega inštituta vjudno vabimo, da posejijo nocojšnji koncert Glasbene Maticе na dvorišču magistratnega poslopja. Spored koncerta tvorijo izključno le dela francoske literature.
u— Pianist Anton Troš nam bo zaisral v ponedeljek 16. t.m. ob 20. v Hubačovi Pevski dvorani Schubertovo sonato v b— duru za klavir, s sodelovanjem čelista Le. skovica pa Brahmsovo sonato v e— molu in Rahmaninovo sonato za čelo in klavir. Koncert spada v skupino intimnih koncertov Glasbene Maticе, začetek točno ob 20., sedeži po 10, stojišča po 5 Din v kajgarni Glasbene Maticе.
u— Enoletni trgovski tečaj na Kong. esnem trgu 2 II (Trgovski učni zavod) vpi. suje še samo do sobote 14. t.m. — Vsa pojasnila in prospekti brezplačno.

Iz Celja
e— Glasbena Matica. Vpisovanje vseh novih in lajskih gojencev trajala dalje. V ponedeljek ob 14. pridejo vsi v Glasbena Maticico k razdelitvi učenih ur. Zavlačevanje vpi sa naj ne bi oviralo rednega pouka. Na zavodu se poučujejo vsi instrumenti in solopelje po prvostinskih močeh. Gojenci, ki stanujejo izven Celja in ki so izven šolske obveznosti, imajo olajšavo, po kateri lahko obiskujejo pouk samo na Glasbeni Matici.
e— Koncert v mestnem parku, ki je bil določen za sinoči, je bil zaradi večernega mraza preložen na nedeljo od 11. do 12.
e— Smrtni padee s kozolca. V sredo jutraj je padel 68 letni delavec Martin Lesjak iz Arje vasi pri Petroviah s kozolca več metrov globoko. Dobil je hud pretres možganov in več zunanjih poškodb. Prepeljal jo ga v celjsko bolnišnico, kjer pa je že ob 12.45 izdihnil.
e— Brezposelnost. Pri celjski borzi dela je bilo 10. t. m. v evidenci 297 brezposelnih (234 moških in 38 žensk) nasproti 313 (264 in 49) dne 31. avgusta.
e— Ne zamudite si nabavitil srečk za novo kolo državne razredne kolerije. Dobite jih v podružnici »Jutrca«.
e— Kino Union. Danes ob 16.30 in 20.30 veselogra »Pozabi na svoje skrbi« in tri zvočne predigre.

Iz Maribora
a— Poslovljni večer so priredili v sredo zvečer mariborski sodniki novomimovanemu apelacijskemu sodniku dr. Fr. Kovči, ki odhaja na svojo novo službeno mesto v Ljubljano. Po prisrčnih poslovljnih besedah, ki sta jih slavljencu in prijubljenemu tovarišu izrekla predsednik okrognega sodišča dr. Zihner in šef državnega tožilstva dr. Zorjan, se je apelacijski sodnik dr. Kovča iskreno in prisrčno zahvalil obema govornikoma ter navzočnim sodnikom in državnim tožilecem. Dejal je, da ne bo nikdar pozabil svojih mariborskih tovarišev in lepega Maribora.
a— Arheologi so prišli večeraj v četrtak zvečer z avtomobilu v Maribor. Nastanili so se v raznih mariborskih hotelih, zvečer pa so imeli v Grajski kleti skupno večerjo, kjer jih je pozdravil župan dr. Lipoid. Danes dopoldne si ogledajo Poštole na Pohorju in mitrej v Hočah, popoldne pa mariborski muzej, kjer jih pozdravi prelat dr. Kovačič. V soboto jutrajše podajo v št. III, s čimer se znanstvena ekurzija po naši državi zaključuje. Ob prihodu v Maribor kličemo gostom najprijetnejšo dobrodoščilo.
a— Deset »slovenskih« društev nastopi v nedeljo 15. t. m. popoldne ob 15. na okrognem zletu pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Mariborčani pozitivno med naše vrle Sokole, avtobusi bodo vozili tja in nazaj.
a— Samostojna ženska realna gimnazija v Mariboru se bo nastanila v svojih prostorih na Zrinjskega trgu najkasneje do meseca decembra. Vseh gojenk na realni gimnaziji je letos 540, kar je najboljši dokaz za nujno potrebo novega zavoda. Svoje posebno vodstvo dobi zavod šele s pričetkom novega proračunskega leta 1936-37.
a— Umetniški paviljon in obravska promenada. V članku »K študiju za regulacijo mariborskega Glavnega trga«, ki ga je napisal inž. Černigoj v pravkar izišli novi številki »Kronika slovenskih mest«, načena pisec vprašanje zgradbe umetniškega paviljona na reguliranem novem delu Glavnega trga, obenem pa tudi vprašanje ureditve promenade ob nabrežju Drave od železniškega mosta do Mariborskega otoka. Obe ideji sta našli v Mariboru simpatičen odmev.

a— K preureditvi prometa v Tomšičevem drevovod. Po izdelanem načrtu se bo 30 m široko cestišče razdelilo na dvoje po 5 in 6 m širokih cestišč. Na vsaki strani drevovoda se bodo uredile pespoti, vmes pa pridejo svetne grede. Prehod posameznih cest se bodo označili s posebnimi granitnimi robniki. Tudi pridejo v drevovod nove klopi. Pred ureditvijo drevovoda se bo še izvršila potrebna kanalizacija. Po izvršeni regulaciji bo Tomšičev drevovod dobil mično velikomestno sliko.
a— Dvodnevni tečaj za konserviranje sadja in zelenjavje bo dne 20. in 21. septembra na banovinski vinarški in sadjarški šoli v Mariboru. Tečaj je teoretičen in praktičen ter traja dnevno od 8. do 12. in od 14. do 18. ure. Udeležbo je javiti z dopisnico ravnateljstvu šole.
a— Slovensko trgovsko društvo v Mariboru javlja svojim članom, da se občnega zboru Zveze trgovskih združenj dne 14. in 15. t. m. v Ljutomeru udeležijo tudi društveni pevski odesk.
a— Dekliški zavod »VESNA« v Mariboru. Vpisovanje v gospodinjstvo in žensko obrtno šolo se vrši v petek 13. t. m. od 9 do 12 in od 15 do 18 ure.
a— Mariborski kolesarski podsavez razpuščen. Večera dopoldne je prispel odlok o razpustu omenjenega podsaveza. Kot vzrok razpusta se navajajo nesoglasja v vodstvu. Za komisarja je imenovan doseđanj predsednik Slavko Markovič.

a— Velika prireditelj v dvorani Union. I. godbeno društvo tekstilnih delavcev v Mariboru priredi v soboto 14. t.m. svojo ustanovno veselico v vseh prostorih dvorane UNION, začetek ob 20 uri.
Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Rogaška Slatina v jesenski sezoni

Rogaška Slatina, 12. septembra.

Konec poletne sezone in začetek jesenske sezone je nekoliko pokvarilo slabo vreme, ki je preplahilo marsikoga, da je odšel prej, kakor je bil nameraval, in ki tudi zadržuje mnogo že najavljenih gostov, da še niso prišli, ker čakajo, da se vreme zboljša in ustavi. Pa saj se nam po vremenskih preoblah obeta še lepa in topla jesen — in tedaj bo Rogaška Slatina mogla zaznamovati tudi še prav dobro posezono.

Saj ta čas je posebno vabljiv za ljudi, ki ne marajo tistega vrveža in drenja po velesezona, ampak si želijo bolj miru, blagodejnega živčevja. Zdjaj prihajajo semkaj najrajši tisti, ki jim je znano, kako prijetno je bivanje pod milim podnebjem Rogoške Slatine v teh zgodnje jesenskih dneh, ko na lepe okoliške gorice že vabi sladko grozde. Zdjaj podrovljva naše zdravilišče spet ljube, zveste goste, ki ga obiskujejo leto za letom, dvajset let, trideset let... pravcati jubilan-ti so med njimi. Da, slatinski vrelci podaljšujejo življenje!

In tako je tudi jesenska sezona tu še živahna in bo gotovo ostala do konca — če bo lepo vreme.

Rojstni dan našega mladega kralja je Rogaška Slatina kar najlepše proslavila. Vse v zastavah, na predvečer sijajna razsvetljava zdravilišča, baklada gasilske čete z zdraviliško godbo na čelu; zjutraj slovesne službe božje v nadžupni cerkvi pri Sv. Križu ob reprezentaciji vseh uradov, zavodov in korporacij, ter v zdraviliški kapeli sv. Ane in pravoslavni kapeli Petra in Pavla; nato v dvorani zdraviliškega doma manifestacijski zbor Sokola s slavnostnim govorom pravega zveznega podstarešine br. Engelberta Gangla; zvečer pa je v zdraviliškem domu priredila gasilska četa slavnostno akademijo ob veliki udeležbi in z lepim uspehom.

Za prihodnjo nedeljo, praznik Zalostne matere Božje, se pripravila uporabitvje dramskega tripla »Misterij Dolorose«, ki ga je zložil pesnik Silvin Sardenko. Sodelovale bodo gojenke iz zavoda šolskih sest v Celju in zdraviliška godba. Pokroviteljstvo je prevzela soproga zdraviliškega ravnatelja gospa Cilka Gračnarjeva.

Tatvine čebel se nadaljujejo

Krško, 12. septembra.

Že pred nekaj dnevi je »Jutro« poročalo o drzni tatvini čebel, ko so neznanj tatovi odnesli iz sklada pri Dnovem dva panja čebel z vsa vsebino. Kljub marljivemu zasledovanju s strani orožnikov ter čebelarjev samih za enkrat ni bilo mogoče najti panjev niti zaslediti tatov, ki s svojim tatinskim delom še niso prenehali in so se prav v poslednjem tednu ponovno okoristili z ukradenimi panji oziroma satjem. Vsi znaki kažejo, da morajo biti na delu osebe, ki so povzročile in izvedle še prvo krajo v pričetku paše, ko so panji imeli še prazna medišča. S krajo panjev so namreč poizkusili še enkrat in to v vasi Gorici, kjer ima na pašišču svoje čebele p. Kamil. Tudi iz njegovega sklada so vzeli komplet Znidariščev panj in ga neznanj komat odnesli. S tem pa kraja še ni ponehala! Menda so prve tatvine tatove preprečile, da so panji le še prevred prazni in so zato tudi izpremenili način dela. Kot rečeno so res v soboto obiskali sklad panjev g. Bizjaka na Pristavi in posegli kar v devet panjev. Z žveplom so uničili lepo čebelno družino in pokrađili še iz osmih panjev po štiri sate iz medišč. V zažvepljanem panju je čebelar našel v plodišču in medišču za dobre tri klobuke mrtvih čebel.

Te ponavljajoče se tatvine čebel in satov so upravičeno razburile vse čebelarje, v nič manjši meri pa tudi mimo prebivalstvo, ki naravnost želi, da bi tatove izsledili in jih javno izpostavili.

Iz Ptujja

Sortirni in pakovalni tečaj sadja prireditelj razstavnih odbor Kmetijsko-obrtno razstave v Ptujju. Sadjarji morajo do peljati sadje za razstavo 23. in 24. t.m. v skladišče pri Društvenem domu. 25. in 26. septembra od 8. do 18. bo sortirni in pakovalni tečaj. 23. septembra ob 10. se pa otvori razstava. Ker naši sadjarji premalo cenijo sortiranje sadja in niso vsi še pravilnega vlaganja in pakovanja sadja v sode, holandske in ameriške zabojke, kakor to zahteva sobjna sadna trgovina, je nujno potrebno, da se tak poučni tečaj priredi. Sprejme se 20 fantov in deklet vsaj 16 let starosti. Prijave je navoditi na sreskega kmet. referenta g. Zorčiča v Ptujju, ki tudi daje potrebna pojasnila.

Preureditev Cvetkovega trga. Zaradi gospodarsko-obrtno razstave, ki bo v Ptujju od 28. t. m. do 6. oktobra, je razstavni odbor s pomočjo mestne občine zelo lično preuredil Cvetkov trg pred Društvenim domom. Obširen trg je spremenjen v ličen park, ki je okras Ptujja.

Naše gledališče

DRAMA

Nedelja 15. septembra. Ob 15. uri Kralj Edip na letnem gledališču v Tivoliju. Cene od 20 Din navzdol.

Kralj Edip na letnem gledališču v Tivoliju se vprizori poslednjič pod milim nebom v tem letu v nedeljo 15. t. m. ob 15. uri. Opozarjamo na izredno efektivno, izvrstno vprizoritev velepomembnega klasičnega dela. Glavno vlogo igra g. Levor. Cene od 20 Din navzdol. Predprodaja vse te dni pri dnevni blagajni v operi. V nedeljo od 14. ure dalje pa pred gradom Tivolij.

OPERA

Sobota 14. septembra. Ob 20. uri Boccacio. Izven. Znižane cene. Nedelja 15. septembra. Ob 20. uri Hoffmannove pripovedke. Izven. Znižane cene.

Boccacio je ena najbolj uspelih operet minulih sezon. Izredno zabavno dejanje, prelepe melodije in izvrstna zasedba nam je porok, da bo predstava v vsakem pogledu ustrezala. Cene znižane od 30 Din navzdol.

Regulacija s polno paro

Pospešitev betonskih del v Ljubljani — Mitničarsko barako bodo podrli — Nekaj delavcev je odpuščenih

Ljubljana, 11. septembra.

Druga polovica glavnih regulacijskih del, ki jih je prevzelo gradbeno podjetje Dukie in drug od Čevljarskega mosta do izliva Gradaščice, se približuje dovršitvi. Polag je znanih vremenskih zaprek povzročila največ zamude nedostajanje voznikov, ki se po večini izgovarjajo, da so preobloženi z domačim delom. Mnogo pa je krivo tudi dejstvo, da je Grudnovno nabrežje od šentjakobskega mosta zaprto že od zadnje nedelje za vsak tovrstni promet zaradi razpok pri mogočem kandelabru z nešteti žicami. Tako morajo vozniki s praznimi vozovi namesto čez bližnje Grudnovno nabrežje pasirati Trubarjevo ulico in preiti Žabjank, da prispjo čez konec Hrenove ulice spet na Grudnovno nabrežje k odru za nakladanje in odvažanje blata in ilovice. Podjetje se zdi pozajja za mestno občino za prepustitev še enega tovrnega avtomobila. Na ta način upa, da se bo posrečilo hitreje odvažati izkopani material, ki ga je treba v tem predelu strunge izkopati in odstraniti še okrog 1.500 kubičnih metrov.

Betoniranje Ljubljaničinega dna se vrši ta teden v pospešenem tempu v prid trdke kakor tudi v očitno zadovoljstvo številnih meščanov, ki se kaj živo zanimajo za težko pričakovano dovršitev regulacijskih del. V ta namen so delali v nedeljo ves dan. Na drugi strani ob Grudnovnem nabrežju so nastavili še drugi mešalni stroj in so tako do večera zvečer mogli zaključiti že 56 m v 24 metrov široki strugi. Da preostane še okrog 120 m do stare zatvornice. Vsak dan nasiljejo po 8. kak dan pa celo po 9 m širine betonskega materiala.

Drugi del delavcev se še vedno ukvarja z betoniranjem betonskega opornega zidu na levem bregu tik stare zastvornice in je upanje, da bo v prvi polovici prihodnjega tedna ves opornik dodal. Precejšnje preglavice jim povzročata kaka 2 m širok kanal izpod Zalokarjeve tvornice, ki ga bodo te dni vstavili in podaljšali skozi opornik.

Čim bo to delo opravljeno, pride na vrsto nasprotni desni breg prav ob ustju Gradaščice. Staro oporno zidov-

je bodo morali podreti in s kompresorjem porušiti, da bo mogoče postaviti sličen zid, kakršn stoji na levi strani Gradaščice v dolžini 16 m in nad 8 m globočine. Terenska sekcija za regulacijo Ljubljaničine je že v torek odložila, da se podre v najbližjem času nizka lesena mitničarska utica, ki na vsak način zelo ovira nadaljevanje tega dela. Kdaj izgine tudi sosednji transformator, še ni odločeno.

Na prulski cesti od zadnjega deževja delo popolnoma počiva, pač pa vihte delavci krampe in lopate še na levi strani ob Trnovskem pristanu, kjer sopiha velika lokomotiva z naloženimi vagončki na Mirje h Koleziji do sportnega igrišča »Jadrana«, kjer se prav vno poznajo natančni obrisi bodoče široke ceste na Vič. Ker terenska sekcija še ni določila nadaljnega terena za izkop in odvažanje materiala, bo delo najbrž tudi na tej strani obrežja za nekaj časa počivalo in bo zaradi tega več delavcev odpuščenih.

Vseh delavcev, ki so zaposleni pri regulacijskih delih, je dosle 220 in od njih nad 90 odstotkov domačih. Vsi so prav marljivi, nekaj pa jih je tudi naravnost vzornih. Vodstvo je povsem korektno in vlada zaradi tega najlepša sloga. Regulacijska dela pri novem jazu na sŠpicici zaradi ovirajoče visoke vode tudi mirneje, a se utegnejo nadaljevati v najkrajšem času.

Gospodarstvo

Oboroževalna konjunktura

Za razvoj svetovnega gospodarstva v letošnjih poletnih mesecih je značilno, da je konjunktura v oboroževalni industriji in v vseh gospodarskih panogah, ki so z njo v zvezi, dosegla višek. Nič bolj je karakterizira sedanja stanja, kakor najnovje številke o svetovni porabi bakra in svineca, ki je bila v zadnjih mesecih celo večja nego med svetovno vojno. Poraba bakra je v avgustu preokročila 120.000 ton, svetovna poraba svineca pa je dosegla že višino, kakor se nikoli v svetovni zgodovini. Prav tako se je znatno dvignila produkcija jekla, ki je bila meseca julija v Nemčiji za 45% večja nego lani, v Italiji za 30%, v Rusiji za 27%, v Švedski za 24% in v Češkoslovaški za 18%. Tudi sosednja Avstrija beleži konjunkturo v železarski stroki, ki je najugodnejša od leta 1930 in se je produkcija železa nasproti lanskemu letu povečala za 30%, produkcija jekla pa za 15%.

V zadnjih mesecih se je bojazen pred morebitno vojno v zvezi z abesinskim konfliktom še povečala in vse države mislijo, da se morajo v znamenju miru oboroževati. Narasčajote oboroževanje pa se ne kaže samo v velikih naročilih bakra, jekla, železa in svineca, temveč ravno tako v rastoči produkciji avtomobilov, letal, v predmetih za vojaško opremo, (t.j. v uniformah, čevljih in sedlarskih izdelkih). Gradnja cest je zavzela izreden obseg. Motorizacija armad prihaja od izraza v rastoči produkciji avtomobilov, ki je letos za 28% večja nego je bila lani. V svojem mesečnem poročilu ugotovlja ameriški konzern General Motors, da so bile prodaje tega koncerna v avgustu večje nego v vseh letih od konjunktornega leta 1929 naprej. Značilna je tudi statistika Zveze češkoslovaških kovinskih delavcev, ki je bila te dni

objavljena. Iz te statistike sledi, da se je število zaposlenih delavcev v tvornicah orožja letos povečalo od 5400 na 10.000. Skodove tvornice so na novo sprejele v svojih 8 obratih preko 4000 delavcev in v tvornicah letal se je zaposlenost povečala za 60%. Češkoslovaška železarska industrija je z naročili preskrbljena do konca letošnjega leta. Nekatere velike tvornice so morale zaradi preobremenitve z naročili odkloniti naročila za vagono iz Poljske in Italije.

Glede oboroževanja v zraku niso znani točnejši podatki. V tej zvezi pa so značilne številke, ki jih objavlja angleški direktorji za civilno letalstvo in po katerih se je število registriranih civilnih letal v Evropi v drugem letošnjem četrtletju povečalo za 459 na 6314. Znatna zaposlitev delovnih moči v oboroževalni industriji in v vseh ostalih gospodarskih panogah, ki so s to industrijo v zvezi, ima za posledico, da se je zadnje mesece precej zmanjšala brezposelnost v velikih industrijskih državah. V Nemčiji in Angliji je brezposelnost po dolgi vrsti let prvokrat padla pod 2 milijona, v Italiji pa je letos manjša za 25%. V splošnem se sodi, da je danes po vsem svetu v zvezi z oboroževalno konjunkturo brezposelnost za okrog 5 milijonov delavcev manjša nego lani v tem času. Povečana poraba sirovin od strani oboroževalne industrije pa je seveda povzročila, da so se nekatere cene precej dvignile. Cena svineca se je dvignila od najnižjega stanja v marcu za 50%, cena bakra pa za 20 do 25%. Tudi na svetovnem trgu mineralnega olja se vidi posledice te konjunkturo in je na pr. v željenih državah cena sirovemu olju od začetka leta narasla za 15%.

Murka o našem morju in Jadranski Straži ter inž. Zupaniča o vprašanju naših telefonskih pristojbin.

Češkoslovaško-jugoslovenska gospodarska zbornica v Pragi je izdala svoje letno poročilo za leto 1934. v obliki obsežne knjige z bogatimi statističnimi gradivom in trgovinskem prometu med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Uvodna 30 strani obsega-joča razprava se nanaša na gospodarsko stanje Jugoslavije v preteklem letu. Ta razprava nam podaja v zgoščeni obliki pregledno sliko razvoja vseh panog našega gospodarstva, našega denarništvaja, kmetijstva, pomorstva ter javnih financ. Nadaljnja 20 strani obsega-joča razprava je posvečena zunanji trgovini Jugoslavije v lanskem letu, nakar sledi obsežen prikaz razvoja jugoslovensko-češkoslovaške trgovine v lanskem letu, in poročilo o delovanju zbornice v tem letu. Zanimivo in obsežno letno poročilo je sestavil tajnik Češkoslovaško-jugoslovenske gospodarske zbornice v Pragi inž. V Paleček.

Hmelj

+ Zalec, 12. septembra. Danes je bil promet v Zalcu nekoliko mirnejši. Trgovci deloma hmelj sprejemajo, deloma kupujejo pri hmeljarjih v vaseh, ker je oblast nakup na vzorce v Zalcu omejila. Cene pri slabših in srednjih kvalitetah so neizpremenjene, gladkozelene hmelja, ki ga je že bolj malo, posamezniki ne prodajo niti za 27 Din. Kontrolo nedovoljene kupčije in prekupevanja so poostriili. Hmeljski tržni nadzornik.

+ Zatec, 12. septembra. Zateško združenje hmeljarjev poroča, da je bil zadnje dni zabeležen znaten promet, pri čemer so kot kupci nastopili predvsem zastopniki inozemskih pivovarj in izvozniki, le deloma pa domačini. Pri zelo čvrsti tendenci se gibljejo cene med 1500—1750 Kč za 50 kg.

Borze

12. septembra
Na ljubljanski borzi so oficialni tečajji deviz ostali v glavnem nespremenjeni. V prvotnem kliringu notirajo avstrijski šilingi 8.45—8.55, grški boni 33.15—35.85 in španske pezete 5.65—5.75. V zagrebškem prvotnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.52, v angleških funtih po 233.36, v grških bonih po 36 in v španskih pezetah po 5.63. Na zagrebškem efektornem tržišču se je vojna škoda najprej trgovala po 368.50, pozneje je bil promet po 371, ob sklepu borznega sestanka pa se je nudil denar po 371.50 (v Beogradu po 372.50).

Z velesejma in jadranske razstave

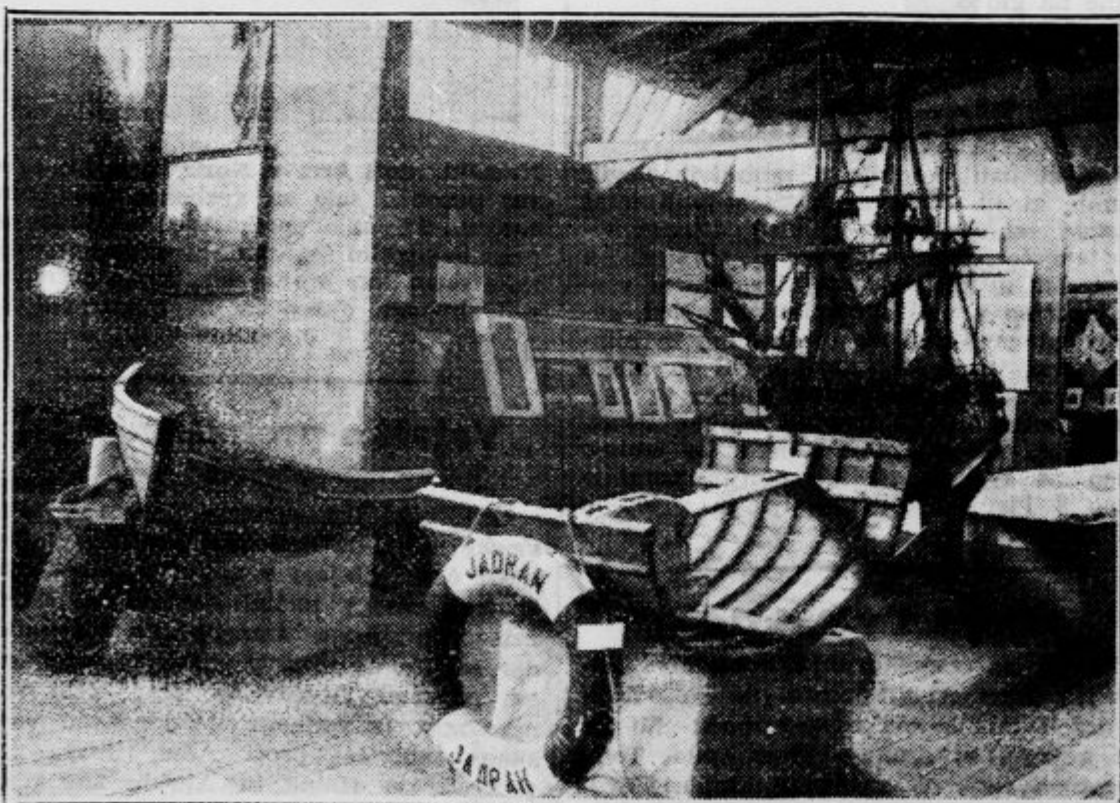
Se hušji naval bo... Vsi obiskovalci velesejma si žele ogledati ribarsko razstavo. Toda mnogi ne morejo priti takoj na vrsto. Zato jih je še mnogo, ki še niso videli morskih rib in drugih morskih živali, ki so v velikem številu razstavljene. Vsem je akvarij zelo všeč in mnogi prihajajo na razstavo tudi po večkrat. Zdar, ko je akvarij izpopolnjen z mnogimi lepimi ribami, je obisk še večji. Ker si mnogi niso ogledali te zanimive razstave, se obeta zlasti zadnje dni velesejma hud naval. Ljubljancem pripravljamo, da si ogledajo razstavo dopoldne, ko je manj ljudi. Popoldne je tudi vedno mnogo deželanov in tujevc na velesejmu, zato pač ne morejo priti vsi na vrsto. Tisti, ki so že videli razstavo, naj bi se tudi ne gnetli na nji, ko je najhušji naval. Dolej je bil vzoren red na razstavi, čeprav je bila huda gneča. Ljudje so disciplinirani in se pomikajo v dolgi sklenjeni vrsti mirno skozi hodnik. Reditelja niti ni treba.

Slavna bokeljska mornarica tudi sodeluje na jadranski razstavi. Ustanovitev organizacije bokeljskih mornarjev sega celo v 9. stoletje. V srednjem veku in tudi pozneje do Napoleonovih časov so bili bokeljski mornarji pravi gospodarji Boke Kotorske. Proslavili so se v nešteti pomorskih bitkah. Podpirali so tudi Benečane na morju, šteli li so trgovsko mornarico pred gusarji ter branili kotorske vode in primorje pred vsemi sovražniki. Na razstavi vidimo starinsko, krasno izdelano orožje, ki so ga Bokelji po večini odvzeli premaganim sovražnikom. Posebno lepa je zbirka orožja, ki so ga bokeljski junaki odvzeli Napoleonovim vojakom. Krasno so sablje častnikov bokeljske mornarice. Posebnost med orožjem so puške, tako zvane čeferdije in velikaška puška lumbarda. Takšnih predmetov ne najdemo niti v mnogih muzejih. Razstava zasluži, da si jo ogledate že zaradi krasnih uniform bokeljske mornarice. Na razstavi sta dva domačina iz Kotora, prava junaka na pogled, oblečena v bokeljsko uniformo.

Našo javnosti, ki je z visoko kakovostjo jadranske razstave izredno zadovoljna, bo gotovo zanimalo, kdo je pri razstavi sodeloval in jo urejeval. Predsednik razstave

je dr. Milan Dular, podpredsednik dr. Jeglič Zeljko in Kos Anton, tajnik Marjanovič Hubert, arhitekt pa Mesar Jože. Posamezne oddelke razstave so vodili in uredili: »Jadranska straža« dr. Murko Vladimir, priv. docent; oddelek vojne mornarice Hubmajer Danilo, poročnik bojnega broda I. klase; zgodovinskemu oddelku je načeloval Hörmann Franjo, pooblaščenec Zadruga gospodarske banke; umetnostno-zgodovinskemu dr. Stele Franc, konservator; načelnik geografskega oddelka je bil dr. Valtar Bohinec, profesor; folkloristični oddelek je uredil ravnatelj Račić Božo; razstavo morskih rib je priredil Malešek Bogomir; za oddelek faune je skrbel univ. profesor dr. Hadži Jovan; oddelek flore pa dr. Pajnič Edvard sodnik apel, sodišča v p.; načelnik oddelka za oceanografijo je bil univ. profesor dr. Hadži Jovan; načelnik jarmarskega oddelka inspektor Michler Ivan; ribiškemu oddelku je načeloval dr. Dular Milan, velesejmski direktor; priv. docent dr. inž. Nagode Črtomir pa je načeloval tujsko-prometnemu oddelku. Načeloval in uredil je tudi gospodarski oddelek dr. Dular Milan; načelstvo umetnostne razstave pa je bilo poverjeno prof. Santlju Saši.

Poleg umetnikov čopiča imamo na jadranski razstavi tudi fotometrika g. Veljka Vidoviča iz Splita. Vidovičeve barvne fotografije so umetnine in je način njegovega fotografiranja pri nas malo znan. Slike dihaajo toliko umetniškega okusa, kakor da bi jih delala umetniška roka. Pri natančnejšem ogledu opazimo, da je vsaka slika prevlečena z naravnimi barvami, ki so v harmoničnem skladu z okolino in ozadjem. Motivi so čisto primorski. Razstavljal je Vidovič prvič take slike lani v Splitu in Zagrebu z velikim uspehom in je razsodišče ocenilo njegove slike kot edinstveno umetniško fotografsko delo. Po kakovosti zasluža Vidovičeve fotografije mesto v vsaki umetniški zbirki.

Prizor z Jadranske razstave. V ospredju prerezi čolnov, v ozadju velik v podrobnostih izdelan model stare lesene vojne ladje.

»Riviera«
zobna pasta

daje ustam prijeten in osvežujoč vonj, temeljito čisti, odstrani nitro zobni kamen in ohrani zdrave in bele zobe. To pasto uporabljajo v vseh kulturnih državah

zaključek pa je bil še za december po 372. Nadalje je bil promet v 7% Blairovem posojilu po 72, v 7% investicijskem posojilu po 80 in v 6% begluški obveznici po 64 (v Beogradu po 67).

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2957.44—2972.03, Berlin 1756.08—1769.95, Bruselj 737.39 do 742.40, Curih 1424.22—1431.29, London 215.70—217.75, Newyork 4342.15—4378.47, Pariz 288.50—289.94, Praga 180.97—182.08, Trst 356.53—359.62.

Curih. Beograd 7, Pariz 20.26, London 15.1825, Newyork 307.375, Bruselj 51.8250, Milan 25.08, Madrid 41.9750, Amsterdam 207.65, Berlin 123.60, Dunaj 57.40, Stockholm 78.30, Oslo 76.30, Kobenhavn 67.80, Praga 12.71, Varšava 57.9250, Ateno 2.90, Bukarešta 2.50.

Effekti

Zagreb. Državne vrednote. Vojna škoda 371.50—373, za sept.-nov. 371—373, za dec. 371—373, 7% invest. 80—81, 4% agrarne 45—46.75, 6% begluške 64—64.50, 7% Blair 72—72.75, 8% Blair 81—82.50, Drž. hip. banka 76—77, delnice: PAB 230 den., Trboveljska 95—110.

Beograd. Vojna škoda 372.50—373 (372.50) 7% invest. 81.50—82, 7% Blair 80.50 do 82.50, 7% Drž. hip. banka 76 den. (76), 0% begluške 66.75—67 (67), 4% agrarne 46.50—47 (47.25), Narodna banka 5880 do 6000 (5925), PAB 230.50—231.50 (230—231).

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 12. sept. Začetni tečajji: Pšenica: za sept. 92.625, za dec. 93.625, za maj 94.75; koruza: za sept. 77.875, za dec. 57.25.

+ Novosadska blagovna borza (12. t. m.) Tendence nespremenjena. Pšenica: sremška in slavonska, 78 kg, za september 118; banatska, 78-79 kg 125; baška, 78-79 kg 126; gornje baška in gornje banatska, 79 kg 128; ladja Tisa, 79 kg 134; ladja Begej, 79 kg 132; ladja Dunav, baška in banatska, 78 kg 131; ladja Dunav sremška, 77-78 kg 124.50. RZ: baška 112.50—115. Oves: baški, sremški in slavonski 104—106. Jčemen: baški in sremški 120—122.50. Koruza: baška in sremška 87—89 banatska 86—89. Moka: baška in banatska »Og« in »Ogg« 190—210, »2« 150 do 170, »6« 130—150, »7« 110—120, »8« 97.50 do 102.50. Otrubi: baški, sremški in banatski 85—87.50. Fižol: baški in sremški beli brez vreč 2% 275—285.

BOMBAZ

+ Liverpool (11. septembra). Tendence stalna. Zeključni tečajji: za okt. 5.78 (prejšnji dan 5.74), za dec. 5.73 (5.68).

Iz gospodarstva istrskih občin

Za fašistične avanguardiste so darovali uprave istrskih občin Labinj, Koper, Mali Lušinj, Lanišče, Vodnjan, Poreč, Buzet, Vrtenigla, Marezige, Dekani, Pazin, Cres, Izola, Rovinj, Bal in še nekatere druge po večje zneske. Njih prispevke je sedaj odobril pokrajinski upravni svet.

Občina Herpelje-Kozina je nameravala najeti novo posojilo v znesku čez 312.000 lir pri nekem večjem denarnem zavodu, da bi se zgradil občinski vodovod in v danem primeru tudi posebno javno kopalnico. Tudi s to zadevo se je te dni bavil pokrajinski upravni odbor, ki pa je tozadevno prošnjo občinske uprave odlonil.

V Pazinu bodo prihodnje leto na občinske stroške zgradili novo sportno igrišče. Potrebni načrti so že sestavljeni in v kratkem bo občinska uprava kupila potrebno zemljišče.

Pulska občina bo na privodjenje pokrajinskega upravnega sveta najela 1 milijon lir posojila za nadaljnja cestna dela. Za amortizacijo tega posojila bo jamčila z vsemi dohodki, ki jih daje občinska davčna doklada na zemljarino.

Občine Herpelje-Kozina, Plomin in Barban so ustanovile poseben fond za pospeševanje porok.

Nadaljnja mobilizacija vojaštva in podoficirjev

Uradni list je objavil dva dekreta o mobilizaciji nadaljnjih letnikov vojaštva po posameznih strokah in podčastnikov vseh vrst orožja. Deloma so vojaki in podčastniki vpoklicani k orožnim vajam, deloma bodo odpoteli v vzhodno Afriko.

Vpoklicani so: vojaki in podčastniki radiotelegrafске stroke letnika 1910, tehničnih čet vseh strok letnika 1912, sanitskih čet iz prve polovice letnika 1912, avtomobilske stroke letnika 1912, vsi vojniki letnika 1913, ki so bili dolžni odslužiti le najkrajši (trimesečni) rok, čeprav so morda dejansko odslužili daljše roke, in končno vsi rezervni podčastniki letnikov 1900 in 1910, ki so prideleni pešadiji, artiljeriji in tehničnim četam. Poslednji bodo morali v kadre za dobo 23 dni. Podrobna navodila dolejš še niso bila izdana.

Drobne novice

Pregled bikov na Tolminskem. Tudi letos bo koncem meseca oktobra ali pričetkom novembra, pokrajinska veterinarska komisija pregledovala bike od 10. meseca starosti dalje, in sicer v občinah Grahom, Tolminu, Breginju in Česači. Za pregled živine je treba vložiti prošnje, kolokovane po 4 lire, in plačati posebno takso po 10 lir. Na pregled morajo vsi biki, ki niso bili pregledani spomladi ali pa so bili takrat potrjeni le za 6 mesecev Kdor bikov ne bi kaznilo, bo kaznovan z denarno kaznijo po 30 do 150 lir.

Vinogradnikom na Goriškem. Zaradi opetovanih prestopkov so oblasti objavile opozorilo vinogradnikom, da morajo vsako spremembo posestnega stanja vinogradov in vsako spremembo v obdelovanju gorice prijaviti pokrajinskemu konzorciju za vinogradništvo. Dosedanje spremembe se morajo prijaviti do 15. t. m.

Na Goriškem je bilo meseca avgusta rojenih 300 otrok, umrlo je 173 ljudi. Zanimivo je, da je v Gorici umrlo 10 ljudi več, kakor se jih je rodilo, med tem ko je znal naravnih prirastek prebivalstva ne deliti 127 duš.

Nekaj malih požarov. V Trstu je v torek dopoldne nastal neznan požar na glavni železniški postaji. V neki sobi je bila oprema popolnoma uničena. Ogenj se še pravčasno opazili in ga pogasil. V prvih popoldanskih urah istega dne je gorelo pri posestniku Ivanu Sančeroviču pri Sv. Ani. Pogorel mu je svinjak, ki je imel v njem prašiča. Zaradi opeklin je tudi žival kmalu nato poginila. V bližini Prčedola pri Opčinah pa je naslednjega dne zgorelo 90 ha gozda, ki je last sežanske in repenske občine.

Zopet zaradi granate. V bližini Ločnika pri Gorici je v torek neki Remigij Kos našel granato in jo skušal razrediti. Granata pa je eksplodirala in nesrečnež je dobil hude poškodbe po rokah in prsih. Prepeljal ga je v goriško bolnico, kjer so mu morali odrezati nekaj prstov na desni roki.

Nevarna padec. V Pevmi je v sredo 7 letni Rudolf Komavli padel s strehe domačega senika in se nevarno poškodoval po glavi. V bolnici so zdravniki dognali, da so se mu pretresli možgani. Stanje nesrečnega otroka je zelo resno.

Huda kazen. Pred pulskim sodiščem se je vršil v torek proces proti 40-letnemu Josipu Lukšiču, 32-letnemu Mihaelu Kranjcu, Antonu Jelusiču, nekemu Jurisču ter nadaljnim 12 moškim z Malega Lušinja, ki so bili obtoženi tihotapstva tobaka, sladkorja in kave. Glavni trije obtoženci so bili obsojeni na zaporno kazen po 9 mesecev in denarno kazen v znesku preko 132.000 lir, Jurisčič na 6.500 lir, nadaljnjih pet na manjše denarne kazni, ostali pa so bili oproščeni.

RADIO

PETEK 13. septembra.

Ljubljana 12: Glasbene slike na ploščah. — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Cas, obvestila. — 13.15: »Trinajsti dan, nesreče dane«. — 14: Vreme, borza. — 18: Narodne pesmi na ploščah. — 18.40: Po bolgarskih planinah (Majnik). — 19: Cas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nač. ura. — 20: Zvoki iz dobe slovnega kralja (pren. z magistratnega dvorišča), sodelujejo gđ. Zvonimira Zupčičeva in komorni oktet. — 21: Kako ure pojo, izvaja Radio orkester. — 22: Cas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Nekaj priljubljenih napevov — Radio orkester.

Beograd: 16: Jazz. — 20: Prenos iz Zagreba. — 22.30: Plošče. Zagreb: 12.10: Plošče. — 20: Operni večer. — 21: Komorna glasba. Praga: 19.25: Glasbene slike iz starih časov. — 20.15: Wolfove in R. Straussove serenade. — 20.35: Zvočna igra. — 21.50: Klavirski koncert. — 22.35: Plošče. Varšava: 20.10: Lahka glasba. — 21.15: Simfoničen koncert. — 22.30: Ples. Dunaj: 12: Orkester. — 15.20: Klavirski koncert. 16.05: Pesmi. — 17.30: Stajerski skladatelji. — 19.30: Godba na pihala. — 20.30: Simfoničen koncert. — 22.10: Barska muzika. — 23.05: Ples. Berlin: 20: Prenos iz Münchena. — 23: Iz Stuttgarta. — München: 19.05: Sramel kvartet. 20: Zenski kongres. — 22.30: Melodije z Rena. — 24: Iz Stuttgarta. Stuttgart: 20: Iz Münchena. — 22.30: Orkester in solisti. — 24: Nočni koncert.

Vremensko poročilo

11. septembra.
Ljubljana 7 770.4 3.0 90 O 0 — — —
Ljubljana 14 768.0 16.0 48 NE2 1 — — —
Maribor 7 769.2 6.0 80 NW2 0 — — —
Zagreb 7 769.2 9.0 80 SW2 0 — — —
Beograd 7 766.6 9.0 80 N1 7 — — —
Sarajevo 7 769.8 4.0 90 O 6 — — —
Skopje 7 765.0 10.0 90 W4 10 dež. 5.0
Kumbar 7 763.4 18.0 50 NE6 5 dež. 2.0
Split 7 764.0 15.0 50 NE6 0 — — —
Rab 7 766.4 13.0 40 E3 0 — — —
Rož. Slatina 7 — 4.0 99 W1 0 — — —
Temperature: Ljubljana 18.0 2.0; Maribor 16.0 5.0; Zagreb 15.0 7.0; Beograd 20.0 8.0; Sarajevo 16.0 3.0; Skopje 27.0 9.0; Kumbar 24.0 17.0; Split 22.0 14.0;

Gospodarska literatura

»Tehnika in gospodarstvo«. Ob priliki kongresa Jadranske Straže in jadranske razstave na velesejmu je revija »Tehnika in gospodarstvo«, ki jo ureja inž. Vladislav Pečenko, izšla kot dvojna številka, posvečena našemu Jadranu. Številka obsega mnogo zelo zanimivih razprav, ki nam prikazujejo gospodarski pomen morja za našo državo. V uvodu nam podaja priv. docent

Luč in življenje

Rdeča svetloba privlačuje človeške in živalske organizme, modra barva jih odbija - Vpliv svetlobe in barve na temperament, razpoloženje in zdravje

V zavodu za eksperimentalno psihologijo v Amsterdamu delajo že nekaj časa zelo zanimive poskuse, da bi ugotovili, kakšen vpliv ima svetloba in barva na temperament, razpoloženje in fizično stanje človeškega organizma. Poskusi so med drugim pokazali, da se otroci v rdeče pobarvanih šolskih prostorih prej utrudijo nego v modro pleskanih učilnicah. Stvar ni nova, saj so v chicaskih bolnicah že prej prebarvali posamezne sobe z različnimi barvami. Paciente, ki trpe na nespečnosti, postavljajo npr. v rdečkasto-oranžno barvano sobo, bolnike brez tega v rumene sobe, živčne bolnike v sobe z rumeno zelenimi stenami, ker učinkuje ta barva, kakor je pokazala izkušnja, pomirjajoče.

Odnosi med svetlobo in organizmi so precej zamotani. Na neki dunajski kliniki so napravili naslednji eksperiment: pacientu so zavezali oči in so mu dejali, naj stegne roke vodoravno pred sabo. Nato so mu obraz in vrat od strani obevali z rdečo lučjo, ne da bi to vedel, in roka, ki je bila svetilu najbližja, se je nehote zganila proti njemu. Ko so ponovili isti poskus z modro svetlobo, pa se je roka

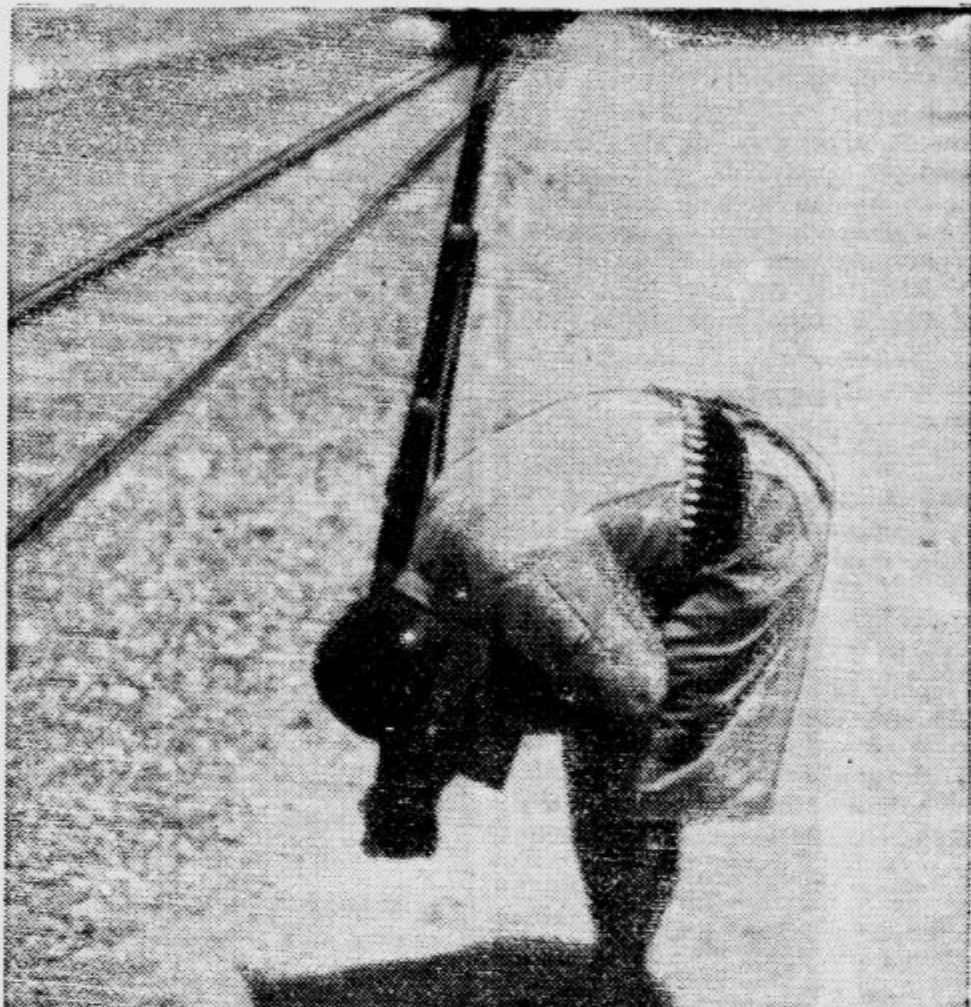
prav tako nehote začela oddaljevati od svetila. Ti eksperimenti dokazujejo, da organizem nehote privlačuje rdeča svetloba, modra pa ga odbija.

To so opazovali tudi drugače. Švicarski raziskovalci so n. pr. postavili nad mravljišče modro šipo, da so morali sončni žarki skozi njo. Ni bilo treba drugega, da je med mravljami nastala prava panika in so začele v diru ostavljati svoje domovanje. Nasprotno pa jih je svetloba skozi rdečo šipo naravnost privlačevala. Torej se morajo živalska bitja v rdeči svetlobi počutiti v splošnem bolj nego v modri. Iz tega razloga so si v novjšem času izmislili tudi modra izložbena okna. Število nadležnih muh se pod takšnimi šipami kar vidno zmanjša.

Drugače je z rastlinami. Rdeča svetloba njih rast naravnost zadržuje in mnoge med njimi poginejo, če jih dalj časa izpostavimo takšni luči. Modri luči pa dajejo prednost.

Kje so vzroki za takšno obnašanje organizmov v raznobarvni luči, še ni natančno znano. Skoraj gotovo pa je to v zvezi s kakšnimi spremembami, ki se dogajajo v vitaminih in hormoni pod vplivom raznih barv. Znan je primer vitamina D, ki mu ultravijolna luč pospešuje nastajanje v živih organizmih. Nasprotno pa postane ta vitamin pod vplivom rdečih žarkov neučinkovit. Seksualni hormoni pa se aktivirajo baš pod vplivom rdečih žarkov, dočim jih modri razkraja.

Abesinec - ponižen sluga

Kadar gre ali se pelje mimo abesinskega vojaka njegov predstojnik, se mož s puško na rami prikloni do tal

Vreme za tri leta naprej

Napovedovanje na daljši rok

Tajnik Angleške znanstvene družbe Charles Abbott trdi, da je po svoji metodi sposoben napovedati vreme za tri leta naprej ne sicer za vsak dan posebej, a vendar bistvene vremenske značilnosti za ta leta.

Kakor nešteto drugih vremenskih prerokov se tudi Abbott opira na pojav sončnih peg, ki imajo, kakor znano, svojo določeno periodo 11 in pol leta. Na podlagi periode porasta in padanja števila sončnih peg je Abbott za lansko, letošnje in prihodnje leto sestavil napoved in sicer za vsako leto posebej v zaprti kuverti. Vse tri kuverte je izročil

Smithsonovemu vremenslovnemu zavodu z določilom, naj se ob koncu vsakega leta odpre kuverta za to leto in naj pogledajo, kaj je bila njegova nazovena pravila. Te dni so odprli kuverta za lansko leto in bistveni vremenski znak tega leta namreč suša je bil točno opisan po prostorni razsežnosti, intenziteti in trajanju. V začetku prihodnjega leta otvorijo kuverta za letošnje leto. Če napoved v njej soglašala z dejstvi, kakor soglašala napoved za preteklo leto, tedaj bo pač mogoče reči, da je Abbottova teorija pravilna.

Žena z magnetičnimi rokami

Eni so jo imeli za čudežno zdravnico, drugi za mazačko

Na Madžarskem je umrla v svojem 52. letu neka Wunderlichova, ki je slovela daleč naokrog zaradi svoje zdravilne moči. Pobrala jo je jetika.

Wunderlichova je baje izžarevala magnetične sile, s katerimi je pred desetimi leti ozdravila nekega moškega, ki si je nakopal hud revmatizem v svetovni vojni. Po tistem ozdravljenju so vrele k nji ljudske množice v ogromnih trumah. Zaradi tega si je Wunderlichova uredila svojo »ordinacijo« na Margaretinem oto-

ku pri Budimpešti. Tudi tja so prihajali bolniki v takšnih množicah, da so jih moral odganjati. Večkrat se je celo primorilo, da so podrli ograjo okoli hiše, kjer je žena z magnetičnimi rokami sprejemala bolnike.

Glas o ljudski zdravnici in njenih čudežnih uspehih se je v poslednjih razširil tudi v inozemstvu in Wunderlichova je šla večkrat na Dunaj, v Berlin, Haag in London, kjer je zdravila razne paciente. Med njimi se je zaupala njenim rokam vdova Conana Doyleja in njena hči. Zdravniki so večkrat nastopili proti Wunderlichovi zaradi mazaštva, vendar se je z mala ženska vselej spretno izviti in oblasti je niso nikoli niti kaznovala z zaporom ali jo obsodilo na globo.

Novi izumi

Pariški listi poročajo o zanimivih novih izumih, ki jih razkazujejo na sedanji letni razstavi tehničnih novot. Med drugim vidiš tam četverooglasto posodo, ki štediti s prostorom in kurjavo, vrč, ki spremeni vsako tekočino v nekoliko minutah v led, avtomatični zapiralnik za vodovodne in plinske pipe, počitniško hišico, ki jo lahko spravili v — kovčeg, letala koleca in »nebesne bolhe«, to je izredno majhna letala, ki veljajo okrog 12.000 frankov in tehtajo samo 34 kg. Na 100 kilometrov porabijo samo 8 litrov bencina, letijo pa z brzino 250 km.

Gejziri v Arktidi

Zavod za raziskovanje arktičnih ozemelj v Lentgradu poroča, da so odkrili v deželi Čukčev na severozhodu Sibirije tri gejzire, ki bruhajo vrelo vodo. Temperatura te vode znaša 85 stopinj. Geološka ekspedicija, ki je odkrila vrele, bo zdaj napravila kemično analizo vode, da dožene njene sestavine.

Lov na škorpijone

Kakor je Carigrad nekoč slovel po ogromen številu lačnih psov brez gospodarja na svojih ulicah in Ankara po svojih mačkah, ki so jim dali ime angorke, se neko tretje turško mesto, Diabekir v vzhodni Anatoliji, lahko sponaša s svojimi škorpijoni. Glede teh živali ima gotovo pravico do svetovnega rekorda. Trideset let se bori prebivalstvo že s največjo žilavostjo proti temu nevarnemu mrčesu, a ga ne more iztrebiti. Pred dvema letoma so oblasti razpisale nagrado za vsakega ubitega škorpijona in to nagrado so doslej izplačale v več nego sto tisoč primerih. Da pa mrčesa še vedno ni konec, najboljše kaže dejstvo, da so letos izplačali nagrado že v 40.000 primerih. Da bi ljudi podžgale v boju proti škorpionom, so oblasti sedaj naznanile, da se nagrada podvoji.

NEKAJ ZA VSE

Z vsakim stiskom odpravi sree 50 do 100 g krvi v telo.

Na Angleškem je med desetimi, po strel ubitimi osebami devet moških in ena ženska.

Ljudem z zvišenim krvnim pritiskom priporočajo začasno bivanje v višinah 400 do 600 m.

Hči abesinskega cesarja

princesa Zahal je moderna mlada dama. Čeprav šteje samo šestnajst let, govori gladko francoski in angleški ter pomaga očetu in materi s tem, da prevaja njune propagandne govore po radiu v ta dva jezika

Konji na morju

Kopitarji so zelo podvrženi morski bolezn

Z italijanskimi četami odhajajo v Vzhodno Afriko veliki kontingenti konj in drugih živali. Pri tej priliki opazujejo znova, kako so kopitarji dostopni morski bolezn. To dejstvo je bolj malo znano, čeprav je morska bolezen že pogostoma imela naravnost katastrofalne posledice za transport konj in mozofov. Te živali imajo organ, ki zapre požiralnik avtomatično pri vsakem pritisku iz želodca. Zato jim je nemogoče, da bi se jim želodec izpraznil - bijuajočega konja ni pač še nihče videl.

Če morska bolezen napade konja ali mezo, ga je mogoče rešiti sama na ta način, če se žival neprestano giblje. Pri prevozu po morju pa je to zelo težka stvar, kajti prostora je na ladjah že za ljudi malo, kaj šele za živali. Oboleni leže za-

vojo čedalje večje šibkosti na tla, ne da bi se mogla valjati po hrbtu ali po strani, in tako vpliva nanjo še povečani pritisk na želodec od spojalj. Želodec se ne more izprazniti in se dobesedno razpoči. Angležji so v burški vojni na ta način izkurili 50 odstotkov konj, ki so jih prevažali po morju, ostali pa so prispeli na cilj v naravnost neravnem stanju. To si bo lahko predstavljali vsak, ki ve, da dobi konj »debele noge« že po večdnevem stanju v hlevu, vnetje kit in mišic ga napravi za tedne in mesece nesposobnega za vsako delo. K temu je treba upoštevati še to, da potrebuje konj vsak dan najmanj 25 l vode in sicer brezhladne, kolikor toliko hladne vode, ker bi drugače niti v največji žeji ne pil. Konjeniški polk mora tedaj na prevoz po morju samo za konje vzeti 250 hl vode na dan.

Vrtinec pogoltnil tri plavalke

Med njimi je bila tudi rumunska prvakinja Marija Breda

Tri ugledne družine v rumunski prestolnici je te dni zadela strahovita nesreča. Utonile so jim hčere, ki so se družno kopalje v reki Buzel, kjer so se mladenke vežbale v prostem plavanju.

Vse tri so se pripravljale za plavalno tekmo v Bukarešti. Med njimi je bila tudi 18-letna Marija Breda, ena najboljših rumunskih plavalk. Tovaršice so plava-

le v krogu, med plavljenjem pa so zabredle v močno strujo vode. Potegnili jih je v vrtinec, kateremu se niso moge iztrgati iz objema. Ko je prva plavalnica videla, da se ne more rešiti z lastno močjo, se je oprjela tovaršice. Ta je zavpila na pomoč. Prihitela je še tretja, ki je takisto onemogla preden je utegnila zavleči obe prijateljici na breg. Vse tri je potegnili vrtinec na dno vode, kjer so utonile.

Podgane usmrtila bedna dvojčka

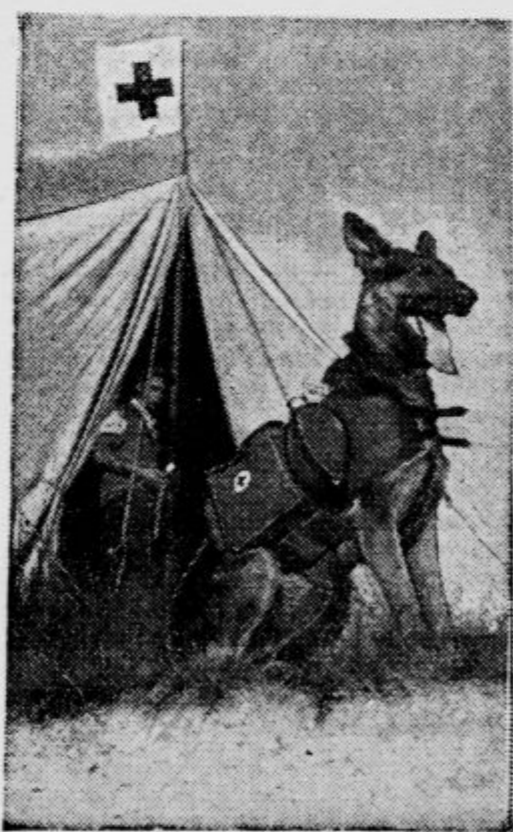
Strahno odkritje v baraki poleg Varšave

V Markovu blizu Varšave je policija odkrila v stanovanju brezposelnega delavca Szybovskega, ki je že več let brez dela in zasluška neverjetno reč. Szybovskega je rodila žena letos 15. avgusta dvojčke. Dva tedna po porodu je eden izmed dvojčkov umrl. Izprva niso mogli

dognati pravega vzroka smrti, pri natančnejši preiskavi pa je prišlo na dan, da sta oba dvojčka po vsem životu ogrizena od podgan. Zaradi ugrizov je zdaj umrlo še drugo dete.

Brezposelni delavec je stanoval v neki baraki, kjer je mrgolelo glodalcev in mrčesa. Otroška trupelca so zaradi obdukcije poslali v Varšavo. Tamošnje oblasti bodo zdaj protičile vprašanje, če sta skrivna smrti dvojčkov tudi bedna roditelja.

Psi - bolničarji

Nemški rdeči križ v Norimberku je osnoval posebno šolo za vežbanje psov-bolničarjev. Ta slika prikazuje takšnega psa pred bolniškim šatorom. Žival je opremljena z vsem, kar je ranjencu nujno potrebno: s steklenico okrepčila in z zdravili ter obvezami

Vojaško premikanje pri Adui

Londonski list »Times« poroča z abesinske meje, da se italijanske čete v zadnjem času gibljejo v obliki pahljace okoli treh cest v bližini Asmare ter okrog železniške proge Asmara-Massaua, odkoder se utegne izvršiti sunek proti abesinski provinci Tigre. Ena izmed cest vodi naravnost iz velikega italijanskega vojaškega taborišča proti Adui, druga gre proti kraju Halne in Agran, tretja pa proti Barakitu. Z vseh teh točk je ogrožena visoka planota pri Adui in oba bregova reke Halosai.

Reke jim hočejo ustaviti

Dopisnik nekega nemškega lista poroča iz Addis Ababa, da imajo Abesinci za naše razmere fantastičen vojni načrt proti napadalcem. Izdelan je baje projekt za zajezitev rek v Abesiniji, a čimer bi bili Italijani po vkorakanju v deželo odrezani od vode.

Ta načrt je napravil neki armenški inženjer, ki se zaradi tega že muči na severni abesinski meji. Dela za ostvartev načrta so baje že v polnem teku.

A NEKDOTA

Neki ameriški diplomat je obiskal med svetovno vojno angleškega ministrskega predsednika Asquitha. Dejal mu je: »O Vas so mi že marsikaj pripovedovali prezident Wilson, polkovnik House in Vaša gospa soproga«. Asquith se je namrdnil in vprašal: »Ali bi mi utegnili povedati, kaj Vam je zaupala o meni moja žena?«

VSAK DAN ENA

»Kaj misliš dragi, ali ne bi kazalo, da bi na mestu, kjer stojiš zdaj ti, vsadili še eno drevo?« (»Eve Rybods weekly«)

Zanimivosti od vsepovsod

Opazovali so, da število porok po velikih naravnih katastrofah, n. pr. po potresih, zelo naraste. Tako je bilo npr. tudi v San Franciscu po velikem potresu 1. 1906. Mnoge ženske so ostale po katastrofi brez streh in se niso pomišljale dolgo poročiti se z možmi, ki so jim lahko nudili dom. Sicer je pa znano, da vsaka skupna nevarnost in nesreča ljudi zblizuje.

V Walla Walli v Zedinjenih državah, kjer imajo baje največ jasnih dni, so si omislili na glavni cesti veliko sončno uro. Kdor hoče zvedeti, koliko je ura, se postavi v sredino plošče in razbere čas po svoji senci. Pravijo, da prebivalci tega kraja sploh ne potrebujejo drugih ur, ker povprašajo lahko od sončnega vzhoda do zahoda svojo sončno uro za čes.

V raznih deželah se trudijo inženjerji izumiti praktičen avto, ki bi bil obenem letalo, ki bi se lahko s svojimi krili dvignil v zrak in brzel po njem s hitrostjo navadnega letala.

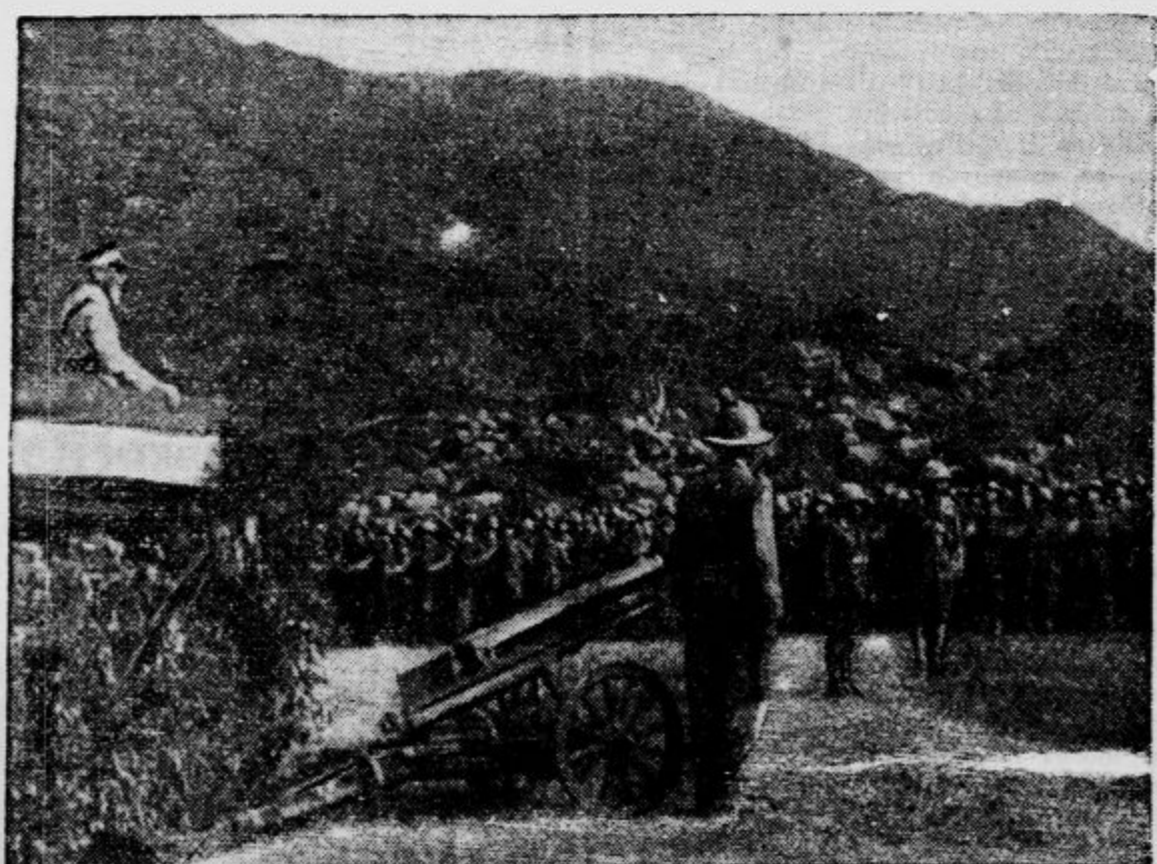
Neki član newyorške kriminalne komisije je imel javno predavanje, na katerem je govoril o možnostih, da se preprečijo zločini. Po predavanju so trije poslušalci ugotovili, da so jim žeparji odnesli histri-

Na spopad se pripravlja

Ameriški boksar Maks Baer trenira za skorajšnje srečanje s črncom Joejem Louisom. Podoba kaže boksarja v dobri formi. Baer upa, da bo zmagal

Prvi pozdrav na črni celini

Mimo generala de Bona defilirajo italijanske čete, ki so pravkar prispelo iz Italije

Kulturni pregled

Sigrid Undset

B tretjo knjigo »Kristine Lavransove hčeri« (prevajal J. Prezelj, izdala J. U. Soslov, knjigarna) je zaključena obsežna epopeja, ki se dostojno uvršča med največja prevodna dela v slovenskem slovu. Sigrid Undset je ime, ki poleg Knuta Hamsuna najverneje predstavlja sodobno norveško literaturo. Težko svedu (vredni bi prebrali) se Johana Bojerja, pisateljica lepoga, tudi v nas jezik prevedenega romana izseljenca. Undsetova je uvedel k nam Albrechtov prevod njene, za prvega pomembnejšega spisa »Jenny«. Ze v tem delu približa do zgodovinskega izraza plateljsko strastno zanimanje za duševnost sodobne žene, ki ima posej v Undsetovi eno svojih najzreplejših in umetniško najprejše priprav. Obširno delo norveške pesateljice se je nagrnalo okrog dveh temeljnih, silnih kvadratov, ki po svojem obsegu in epični vrednosti sodita med največja dela žene v literaturi: okrog romanov »Kristina Lavransova hči« in »Olav Audunson«. Obe sta skupno to, da se dogajata v srednjem veku, v megalni dobi norveške gojke; oba zajemata v svoje močvirne vizije življenjski utrip tega mračnega časa, gledanega skozi občutljivo dušo sodobnega človeka.

Zgodovinski romani Sigride Undsetove niso nastajali tako, kakor na pr. Flaubertova klasična epopeja o davni Kartagini »Salammbô«. Medtem ko Flaubert strmi po čim objektivnejši, skakor marmor hladni sliki preteklosti, ki jo trdovratno išče po vseh njenih sledovih in ostankih, proučujoč grmade knjig, si Undsetova ne dela preveteljke skrbi s preteklostjo. Doba norveške zgodovine, ki vanjo polaga svoje osebe, je preveč temna, da bi zgodovinska dejstva obdelala svetle peroti pisateljice tvorbe fantazije. Undsetova si je izbrala to dobo, ker je v njeni zabrisani scenariji, ki oživlja samo v gorečem naporu duha, v njeni družbeni nerazčlenjenosti, v njenem visokem vorskem vzgonu v okolju, ki se po svojih čistih vzorih in poirtvo, valnih bojih tako lepo prilaga preprostosti in čistosti severnega sveta, najlaže razvila in največkratnejše vpočobi. la svoja pretresljiva doživljanja človekosti, predvsem pa ženskosti. Kajti za to ji gre predvsem, zategadelj je »Kristina Lavransova hči« po svojem duhu tako moderen roman, kakor je po kulturno-zgodovinski barvitosti srednjeveški. Tip zgodovinskega romana to nikakor ni, že zaradi tega, ker pisateljica prvenstveno in do dna zanimajo samo večna vprašanja, nje človekove usode, njegovi boji med razumom in vsiljivi čustvi med krvjo in razumom, njegova metafizična potreba, njegov vzgon, da se preko ideje o Bogu in vere v neumrljnost duše ohrani in večnosti.

»Kristina Lavransova hči« je izhajala v letih 1902—1922 in je bila 1923 nagrajena z Nobelovo nagrado. Naslovi posameznih delov te epične trilogije poznajo: »Venec«, »Zena«, »Križ«. Roman je epopeja žene kakor je ni mogel napisati noben pisatelj prejšnjih vekov, ki mu je bila žena samo instrument prirode in dekorativna izpopolnitev prevladujočega moškega življa v človeštvo. O »Kristini Lavransovi hčeri« lahko s polno pravico zapišemo, da je junakinja — ne le v literarnem smislu, kot oseba, na kateri sloni vse osrednje romana; je junakinja v človeškem smislu, velika v strasteh in še večja v odreditvi.

Roman se dogaja nekako med leti 1310 — 1350 in prikazuje usodo Kristine obeh z vzori in boji tedanjega časa na Norveškem. Poleg Kristine je glavni stebler romana Erlend, dokaj lahkomiselni človek, tip od življenja prekipevaločega moža v tej utesjeni dobi, ki jo simbolizirajo zvoniški gotski cerkva; nosilec moškega načela in moške sile, ki navidezno potegne v svojo trpkosladko omaro, mo tudi lepo Kristino. V drugem delu romana spoznamo Kristinin zakon z Erlendom; zakon, ki je v svojem zgočem jedru prav tako problematičen in zamotan, kakor je dandanašnji. Neprestano približevanje in oddaljevanje dveh človeških narav, moža in žene, poglabljanje prepada, ki za čedalje manj preletevajo plameni strasti. Naposled nastopi notranje odtujenje, ki sega tudi v vsebi, no tretje knjige, Erlendova smrt prinese rešitev na videz nerešljivega vprašanja, ki ga je vse zamotalo: narava,

družba, vera. Sedaj se Kristina počasi obrne v nov svet. Okoli nje umirajo tisti, ki so z njo živeli in trpeli in Lavransova hči občuti po vseh življenjskih viharnih toploti milost odreditve, ki jo naposljed privede v samostan. Umrje po izvrševanju samarijanske službe v črni dach, ko vzdviha kuga, in njena smrt je kakor žarek svetlosti, ki pada iz neznanega onostranstva in obseja človeške duše.

To so kajpak le najdebelejše, osnovne niti tega monumentalnega platna, na katerem je Undsetova z vsemi barvami svoje bogate tvorne fantazije slikovito prikazala veliki sen o srednjeveški Kristini Lavransovi hčeri. Nedvomno je roman ponekod obtežen z nedogianimi ali za celoto nepomembnimi podrobnostmi, vendar njegova celota izžarena ves čar umetniške stvaritve. Čeprav se roman dogaja v srednjem veku, v zamotanih kultur, njih in verskih razmerah Norveške, je njegovo jedro tako sodobno, kakor je sodobno vse, kar v človeškem dejanju in nehanju ne zavisi od toka časa in iz premintanja zgodovinskih kulis; vse kar je in ostane večna drama, ki jo na odru življenja igra človek in usoda.

Prevajalec J. Prezelj je položil v slovenitve te norveške epopeje mnogo truda, ki bi ga mogel popolnoma oceniti samo poznavalec norveškega jezika. Gladek, čist prevod, ki čitatelju nudi vso g.b.čnost pisateljice sloga, je velik rezultat vestnega in utrudljivega dela, kateremu ne bo mogel nihče odreči zasluženega priznanja. — o.

»Kronika slovenskih mest.« Pravkar izšli drugi zvezek te prikupne revije, ki je samo v čast izdajateljem, prinaša med obilno in vseskozi zanimivo vsebino nadaljevanje vojnih spominov doc. dr. Ivana Robide (»Spomini na Suh bazar 1. 1915-16«), Ivana Košiala prispevek »Novo mesto z okolice v popotnih spominih Henrika Costec, nadaljevanje razprave univ. prof. dr. M. Dolenc, »Ljubljanska rokopišna zbirka pravnih obrazcev in predpisov iz tridezletne vojne in dr. St. Škerija spisa »Italijanske predstave v Ljubljani po zgraditvi stanovskega gledališča.« Anton Podbevšek

S P O R T

Pogačarjev memorial

Pred tremi leti so sporni tovariši pokojnega Jožeta Pogačarja, soustanovitelja teniške sekcije in odličnega tekmovalca Ilirije, priredili v njegov spomin teniški turnir, ki se je po dveletnem presledku v nedeljo ponovno vršil. Krasno vreme je privlačilo na teniška igrišča Ilirije skoro vse klubske igrače in igrače. Na programu so bile tri discipline, od katerih sta bila oba singla dokončana že v nedeljo, doim se je double gospodov nadaljeval radi obilice prijav v ponedeljek in torek. Turnir je tudi uspel.

»Double gospodov: (24 tekmovalcev) 1. Truden Aleksander, 2. Dacar Robert, 3. in 4. Banko Janez in Banjaj Josip. Zaradi odsotnosti prvaka Šivica je imel Truden razmeroma lahko delo, da si v drugič osvoji ta turnir. Zaigral je v svojem starem stilu in premagal v finalu Dacarja z rezultatom 6:1, 5:7, 6:1. Na turnirju je sodelovalo mnogo novih igračev, izmed katerih naj omenimo posebno Pintarja, ki se je tekem sezona lepo razvil ter obela, ko bo dobil še potrebno turnirsko rutino, zelo mnogo. Med mlajšo gardo pa ima Ilirija nekaj prav dobrih talentov. Imena Jelašič, Geržinič, Grbec jamčijo za izvrsten podmladek Ilirije. Nekoliko rezultatov 3. in 4. kola: Truden: Nagy 6:0, 6:2; Banko: Zajc 6:2, 6:2; Banjaj: dr. Bleiweis 4: 6, 6:4, 6:4; Dacar: Pintar 6:4, 7:5; Truden: Banko 6:4, 6:3; Dacar: Banjaj 6:1, 6:3.

Tolajilni turnir: (8 tekmovalcev) 1. Pavlin, 2. Skaberne, 3. in 4. Markovič in Dolenc, Pavlin: Skaberne 6:0, 6:2.

Single dam: (8 tekmovalk) 1. Tračnik Jelka, 2. Svoboda Putzi, 3. in 4. Dacar Maria, Pretnar Zora. Lep uspeh bo našo priznano sportnico Jelo Tračnikovo gotovo podkrepil v njenih nadaljnjih težnjah. V finalu je Svobodova pri stanju 3:6, 6:3 odstopila. Rezultati: Tračnik: Dacar 2:6, 6:2, 6:0; Svoboda: Pretnar 6:0, 6:0.

Double gospodov: V tej disciplini je uspešna kombinacija Banko Pintar pripravila presenečenja ter zmagala nad parom Truden—Dacar v treh setih. Tretje in četrto mesto si delita para Pavlin — Skaberne in Markovič — Kenda.

objavlja gradivo za zgodovino Narodnih domov v Sloveniji; v prvem članku obravnava ljubljanski Narodni dom (1869—1896). Fr. C. Pivka je prispeval članek »Začetki avianije v Mariboru.« O teritorialnem razvoju Maribora piše Jakob Orešnik. Lojze Pipp nadaljuje svoje zgodovinsko-statistične študije; tokrat razglablja izsledke ljudske štetja 1. 1869. Zaključuje se razprava ing. arh. Gustava Ogrina »Ljubljana pred Robbi, Janko Jarc pa je prispeval članek »Ob petstoletnici hrovanja mesta L. 1865.« O pomenu Mestne hranišnice ljubljanske za gospodarski procvit Ljubljane razpravlja dr. Vladimir Murko. Dr. Jože Rus piše pod naslovom »Dajmo stari Ljubljani nje- no čast in slavo« o vprašanju naših uličnih imen in zagovarja njih zgodovinske nazive. Ing. arh. Jaroslav Černigoj se oglašuje k študiji za regulacijo mariborskega Glavnega trga. Zanimivo razpravo o mariborskem ghettu je prispeval dr. Vladimir Travner. Rudolf Golouh piše o primorski emigraciji v Mariboru, J. Oražen o propadlih panogah celjskih obrti. Rakfo Fabiani pa o orglah v ljubljanskih cerkvah. Vsi članki so obilno ilustrirani, vmes pa so priloge na posebnem papirju, med njimi reprodukcija nove slike Toneta Kralja »Pogreb zaslugarja.« Stevilko zaključujejo ilustrirane kronike Ljubljane in Maribora in začetek članka Vere Dostalove »Ljubljana v slovenski povesti.«

Francoška knjiga v krizi. Jož Germain je nedavno objavil v »Comœditi« značilni članek z naslovom »Zopet S.O.S. za knjigo«. Tu ugotavlja, da danes prodajo v Franciji komaj za polovico knjig, kakor so jih prodali pred vojno. A tudi ta konzuma pada. Prejšnja leta je šlo največ knjig v denar med počitnicami, letos je bilo opaziti dokaj medel promet s knjigami. Vzrok je med drugim v tem, da je največji del prostega časa posvečen dnevnikom, poleg tega so se močno razširili kulturni tedni, ki kakor so n. pr. »Candidet«, »Gringoire« in »Marianne« Le-ti prinašajo izbrane romane in tako škodujejo knjižnim izdajam romanov. Zato Germain predlaga, naj bi ti listi objavljali samo odlomke romanov. Tako bi vzbujali zanimanje za knjigo, ki za razliko od časnikov ostaja v hišah in ob drugem, tretjem ali desetem čitanju spominja človeka, da se lepota ni rodila večraj. Doba ponovnega čitanja knjig je bila doba mladosti. Citatelj zlasti izve iz knjig, da ni nič novega pod soncem, resnica, ki jo domišljave demokracije tako često pozablja, pravi Germain.

Odlični avstrijski plavalci v Ljubljani

Dne 15. t. m. se bo v Ljubljani vršil medmestni plavalni dvoboj Celovec: Ljubljana. V zelo skromnem programu letošnjih plavalnih tekmovalcev v Ljubljani bo to srečanje že dolgo zaželena prilika za našo sportno javnost, da vidi prvorazredno mednarodno plavalno prireditev, za plavalce — tekmovalce pa, da ponovijo velike uspehe, ki so jih zupaj Ljubljane dosegli doma. Protivnik je — dasi v Ljubljani še nepoznan — zelo nevaren in močan. V letošnjem avstrijskem plavalnem prvenstvu so imeli glavno besedo provincialni klubi, med katerimi

so Celovčani mavzema! zelo vidno mesto. Avstrijska plavalna reprezentanca je bres-njih nemogoča!

Ljubljana nastopi kompletna s tekmovalci, ki so sodelovali pri zmagi Jugoslavije nad Italijo v danskem dvometstvu, ki so pregazili Zagreb, ki so osvojili državno prvenstvo v plavanju in skokih, ki so na turneji po južnem delu Dalmacije v rekordnih rezultatih slavili zmago za zmago. Na veliko bodo padali jugoslovanski rekordi.

Predvidoma se bo tekmovalje vršilo predpoldne in popoldne. Program obsega poleg plavalnih točk in waterpola tudi skoke dam in skoke gospodov. Prvič bo letos dano Ljubljani, videti oba naša prvaka Kordeliča in Zihnerla na deski.

Službene objave LNP

(Seja u.o. 11. septembra 1935)

Ugodi se prošnji ČSK št. 449 z dne 5. septembra ter se mu globa 25 Din črna, pozove se pa, da v bodoče tekme pravčasno javi o.o., v skrajnem primeru brzojavno.

Na prijavo o.o. Maribor se pozoveta Drava in Gradjanski, da v bodoče pravčasno prijavita tekme, sicer bosta kaznovana z občajno globo.

Odložijo se vse prvenstvene tekme Svotode — Maribor, doklere se njen položaj ne razčisti.

Svoboda - Tržič se poziva, da v postavah moštva navede v bodoče tudi imena igralcev poleg priimkov, sicer bo ob prvi priliki kaznovana z občajno globo. Hermes se kaznuje z globo 25 Din, ker je v juniorski prvenstveni tekmi s Reko dne 1. IX. nastopil s prestarimi igralci. Po prijavi ss. Lukežiča se uvede postopek proti članu p.o. Breskvarju.

Pozivajo se Gorenjec, Mengoš in Brod, da svoja igrišča spravijo v sklad s tozadevnimi predpisi, sicer se na njihovih igriščih ne bodo igrale prvenstvene tekme. Verificira se za vse tekme igrišče STK Moste, s tem da klub pravčasno nabavi še mreže, Poziva se Litija, da poravna Slogi-Zg. do 20. septembra t. l. znesek 120 Din; Sloga naj obvesti LNP, ali je dotejga roka Litija obveznost poravnala. Poziva se Korolan-Lj., da do 20. septembra poravna Grafiki primanjiljaj 83 Din od tekme 14. VII. 1935 Poziva se Ilirija, da pisemno sporoči do 17. t. m., kakaj je nastopila v juniorski prv. tekmi s Slavijo 8. septembra z neverificiranim igralcem. Poziva se Radovljica, da do 20. septembra poravna Svobodi-Tržič znesek 186 Din, sicer bo na prvi prihodnji seji u.o. suspendirana. Svoboda naj sporoči, ali je denar prejel.

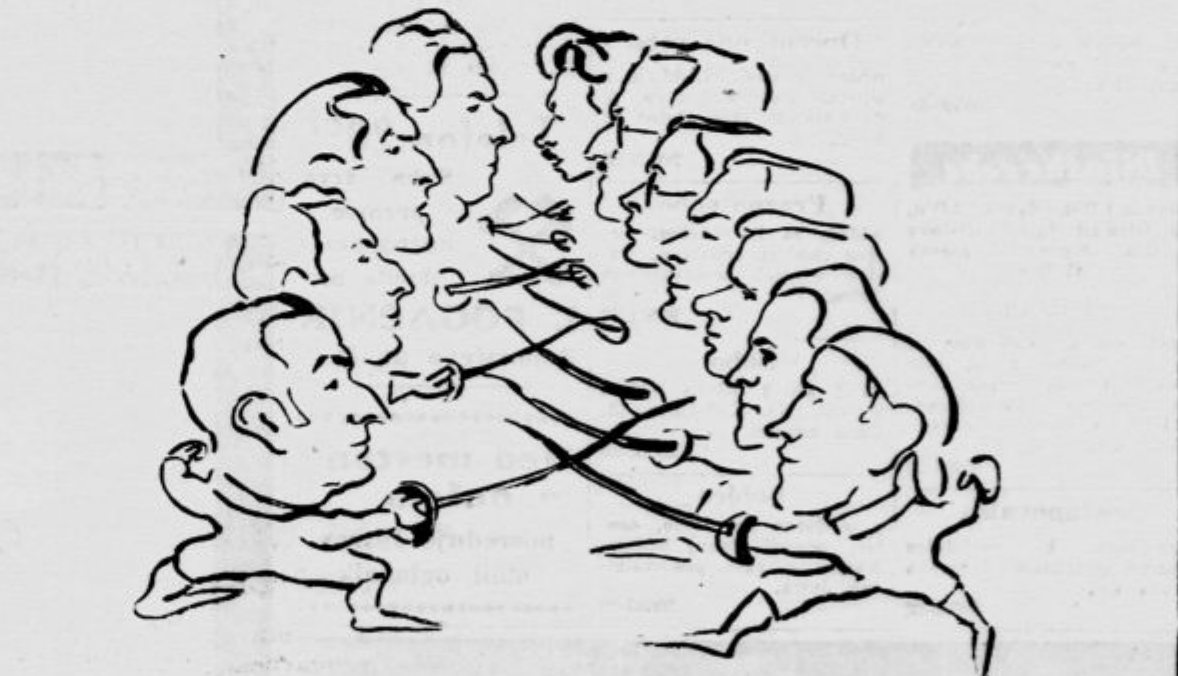
V članstvo JNS so sprejeti klubi: Istra, Zalec, Brod. Sloga-Radna se zaradi razpada predloži JNS v črtanje.

Javornik se na prošnjo s dne 1. septembra oprosti prvenstvenega tekmovalja. Zaradi službene premitve, po obvestilu Korolana-Lj. z dne 4. septembra se razreši Skuhala funkcije odbornika p.o., na njegovo mesto se imenuje člana k.o. Pokovec, v k.o. pa se imenuje Matjašič.

Odobri se dovoljenje predsedstva, s katerim je bil dovoljen predčasen nastop Seifertu in Golinarju za Železničarja 7. in 8. septembra t. l.

Imenujejo se okrožni odbori: Celje: predsednik Jegrišnik Albin, Tofant, Mahkovec, Hrastnik, Igler, dr. Ivič, Kocmur, Maribor:

S sabljaških tekem v Mariboru

Na desni naši, na levi avstrijski sabljači, in sicer od spredaj naprej: Winkler, Weber, Webern in Czichovsky. Na desni: Marion (Ilr.), dr. Pihler (MASK), Koršič (Ilr.), brata Pengov (Ilr.), Vičar (MASK) in Tretinjak (Concordia, Zagreb)

W. E. Hintz:

Lepa žena, kdo si!

»Prosim — izvolite podpisati — tu spodaj, v desnem kotu — — je pritičkal Corsignac.

Lynne je počasi vzel peresnik v roko, a že v naslednjem hipu ga je spe. odložil. Njegove oči se se porogljivo in zviška uprle v Francoza.

Tre-tutek je bil prišel — — Teško se je oprl ob mizni rob in vstal iz naslanjaja. Ustnice, ki jih je bil stisnil v trdo, neizprosno črto, so se mu počasi razklenile — —

Tisti mah so se vrata sobe sunkoma odprla.

Marion je obstala na pragu, zasopla od naglega teka.

Tesnobno prilajajoče oči so ji begale od enega k drugemu in nazadnje obvisle na mizi, kjer je ležalo zraven pogodbe nalivno pero.

»Pogodba! — Ali ste jo podpisali?« se ji je sigaje izrgalo.

Chester Lynne je bil osupel odskočil — osupel ne samo nad Marioninim prihodom, ampak tudi nad tem, da se je bil za njo med odprtimi vrati pokazal obraz monsieurja Anatola.

»Ne — nisem je podpisal — — je počasi odvrnil.

Krč na Marioninem obrazu je odnehal. »Bog bodi zahvaljen — — »Kaj naj to pomeni!« je zdaj vzrojil

Paul de Corsignac. Njegov glas je bil nenaravno hripav. »Kako se naju združne motiti — —!«

A že je stala Marion tik pred Chesterom Lynneom. Vsa njena prikazen je razodevala nezumljivo odločnost. »Te pogodbe ne smete podpisati, Chester Lynne!« je zaklicala. »Ne smete, zakaj vse je bilo zgolj prevara — —

Corsignac je stisnil pest in planil proti njej. Enoočič mu je padel na tla in se razbil.

Toda Lynne je skočil med njiu in prestregel grozeče vzdignjeno roko. »Bodite pametni, človek!« je razburjen vzdiknil. »Ali ne vidite, da je vaša igra izgubljena?«

»Vse je samo prevara — — je kakor v vročici nadaljevala Marion. »Poročilo — ponarejeno! — — Petrolejski vrecel — brez vrednosti! — In — jaz — —

»Vi niste žena tega moža!« je Chester Lynne mirno dokončal namesto nje. »Vedel sem, — vse sem vedel, preden ste mi povedali — —

Nato je zdajci utihnil.

Marion se je bila nenadoma odvrnila in skozi odprta vrata planila iz sobe. Monsieur Anatole, ki je stal na hodniku, se je prestrašen umaknil.

Corsignac se je sirovo izrgal. »Primate jo! — Saj slišite, da ni moja žena!

— Nisem plačnik njenih hotelskih dolgov — —

To je vrnilo monsieurju Anatolu prisotnost duha. »Kaj naj storim — ?« je vprašal izza vrat.

»Primate jo — — predajte jo policiji — — storite z njo kar hočete — —!«

Hotelski detektiv ni odlašal niti trenutka. Kakor vihra se je zapodil po stopnicah nizdol.

»Navaden lopov ste — — strahopetec — — je zaničljivo rekel Chester Lynne. »Če kdo zasluži, da ga primejo, tedaj ste to vi — —

Corsignac se je glasno zagrohotal. »Meni nič ne morete, dragi — — A s to žensko se bo vsekako ukvarjala policija — —

Lynne je molče vzel pogodbi z mize. Z enim samim gibom ju je raztrgal in ju vrge! Francozu pred noge. Nato se je obrnil in zapustil sobo, v kateri sta ostala samo Corsignac in njegov tajnik.

Glasno je zaloputnil vrata za seboj. Ujel je divgalo, tik preden je zdrčalo nizdol. Misli so mu švigale po možganih kakor žarki bliski.

»Marion — —!« Rešiti ga je hotela — in zdaj je bila sama v nevarnosti! Vse, vse bi storil, da jo reši — — a kaj je mogel storiti zanjo?

V naslednjem trenutku je planil skozi vežo. Vratar je stal med vvhodom in gledal kakor zaboden vol.

»Kje je gospa de Corsignac — ?« »Ta mah se je odpeljala v avtomobilu svojega moža — — po cesti v Monte Carlo — —

»Brž dobodite tudi meni voz!« »Marion — — To je bilo vse, kar je mogel Chester Lynne še misliti v tem trenutku.

32. poglavje

Ceprav je bil Paul de Corsignac drugače malopridnež, ki se na njegovo obljubo nisi smel zanesti — — v tem primeru je bil vendarle ostal mož beseda.

Ko je Marion planila s hotelske terase na ploščad pred »Gigantic-Palaceom«, je res stal tamkaj Paulov rdeči dirkalni voz, in šofer je sedel za volanom.

»Sama bom vozila!« je rekla v šoferjevo razumljivo začudenje, in ko ji je hotel braniti, je kratko odrezala: »Gospod de Corsignac je tako naročil!«

Med tem ko je šofer po eni strani zapustil voz, je ona po drugi strani sedla na njegovo mesto. Rahel pritisk na vzvod — — voz je potegnil in pustil šoferja v oblaku prahu sredi ceste.

Prav ta mah se je pokazal na prizorici monsieur Anatole. »Držite jo — — je zatulil na vse grlo.

»Koga pa?« je radovedno vprašal s terase moški glas. Takoj nato je Jeremy Jerome razburjen pristopil k detektivu.

»Koga naj držijo?«

»Vašo gospo de Corsignac — da bi jo zlodej!« je togotno odvrnil Anatole, nato pa mignil vratarju: »Hotelski voz — kakor hitro morete! — Da nam ne uide — —!«

Minuto po teh besedah je obstal pred teraso lepi voz gospoda poslovodje.

predsednik dr. Gtuhš Ošlak, Fischer, Šestca, Mozečič, Frankl, Rovar. Trbovlje: predsednik Hvala, Kokalj, Krhlikar, Bostič, Kos, Hudi, Guna. Odbori se konstituirajo v ponedeljek 16. septembra na sejah, ki se vršijo v dosedanjih lokalih. Odbori izvolijo okrožne kapetane v smislu pravilnika za o. o. trboveljski o. o. naj izvoli kapetana iz vrst Rudarja. V kolikor bi bil predsednik zadržan, vidi sejo do konstituiranja najstarejši odtomir.

Trboveljski Amater v Zagrebu. Zagrebčani, ki so ob gostovanju v Trbovljah spomladni odnesli najlepše vtise iz revirjev, so se v nedeljo rovanžirali s tem, da je SK Sparta povabila SK Amater na gostovanje v Zagreb. Trboveljski igralci, ki jih je spremljalo lepo število prijateljev kluba, so bili v Zagrebu od svojih sportnih tovarišev zelo ljubeznivo in gostoljubno sprejeti. Po nogometni tekmi, ki se je končala s 4:2 za Sparto, kar je za naše igralce vsekakor pravi časten rezultat so Zagrebčani priredili svojim gostom najprej majhno zakusko, nato pa so jim razkazali vse zanimivosti in lepote Zagreba. Zvečer so Trboveljčani prisostvovali banketu, ki ga je Sparta priredila na čast 4 svojim igralcem, ki igrajo že 12 let za svoj klub.

Odbor za izvedbo lahkootletskih dvomatchev v Ljubljani, Stajerski lahkootletski podsavez v Gradcu je z nami ugovoril medmestni lahkootletski dvoboj Gradec: Ljubljana v Ljubljani 12. in 13. oktobra t. l. Program: I. dan: 200 m, skok v višino, 800 m, met diska, skok v daljavo, met koplja, tek 5 km, stafeta 4x100 m; II. dan: tek 100 m, skok ob palici, tek 1.500 m, met krogel, tek 400 m, met kladiva, tek 10 km, troskok in stafeta 4x800 m. Pozivajo se vsi lahkootletci, člani vseh ljubljanskih klubov, da se z rednim treningom resno pripravijo za ta dvoboj; pred dvobojem in sicer najpogosteje en teden se bo za določitev ljubljanskega moštva vršil izbirni miting.

Službene iz poverjenstva S.O.L.N.P. Trbovlje: Za nedeljo se delegirajo sodniki: V Trbovljah na igrišču SK Amater ob 9. Amater Retje: Svoboda (Zagorje) Božič, Krhlikar in v Hrastniku na igr. SK Hrastnik ob 15. Hrastnik: Rudar, Dask (Trbovlje) Puntar, rezervna Planinc.

Kazpis IV. mladinskega godnega teka. S. S. K. Maraton priredi v nedeljo 6. oktobra IV. mladinski godni tek za področje in moštva. Start je na Pohorju ob 11.30 pri »Pohorskem domu«. Proga dožga ca 1500 m, gre deloma po gozdu, deloma po poti do obratne točke pri »Mariborski koči« ter nazaj do cilja pri »Pohorskem domu«. Prireditelj je propagandnega značaja ter imajo pravico starta tudi novejši člani klubov, članjenih v J. L. A. S., J. Z. S. S. aš člani S. K. J., razen člani pod zabrana. Startisti smejo mladniki skupine B, in C, to so rojeni leta 1917, 1918, 1919 in 1920. Moštva se sestavijo iz prvih treh, na cilj prišedših tekačev vsakega kluba. Vsak tekač prinese svojemu klubu število točk, odgovarjajoče zaslednemu mestu. Točke treh se seštejejo ter zasede prvo mesto, klub čigar moštvo ima najmanj točk. Nagrade prejmemo: A. prvi nastov »Prvak mladinskega godnega teka za leto 1935« in pisaketo, drugi in tretji diplome. B. prva tri moštva diplome. Nagrade dobijo prvi trije pod A in B le, ako starta 5 ali več tekačev oziroma moštvo. Ako startajo 4, dobita le prva dva nagrade, ako manj samo prvi pod A oz. B. Prijave brez prijavnine je poslati potom klubov na nastov Smerdel Jos. Maribor, Gosposka ul. 23. V prijavi je navesti letnico tekača. Prijave sprejemajo do 29. septembra. Za prijavičenega tekača, ki pa ne starta, plača pozneje matični klub Din 5. Istotako plača klub Din 5 za tekača, katerega prijavi po 29. septembra. Na startu se morajo tekači izkazati s dokumentom, iz katerega je razvidno, da spada v skupino mladcev B oz. C. V ostalem se vrši tekmovalstvo po pravilih, oziroma po pravilih J. L. A. S. Klubi se opozarjajo na izletniške znižane vožnje.

SK Ilirija (table tenis sekcija). V soboto ob 10.30 važen sekcijski sestanek v garderobi na teniških igriščih. Udeležba je zelo važna.

ZSK Hermes (nogometna sekcija). Danes ob 20. seja sekcijskega odbora pri Kočarju. Igralci se opozarjajo na objave v službeni knjigi pri hišniku na igrišču.

SK Slavija: Danes ob 20 pri slavnku na Aleksandrovi članski sest. I. in juniorškega moštva Udeležba obvezna. Sprejemajo se tudi novi člani. Orehek, Fajon, Pogačar, sigurno. Po sestanku odborova seja.

Anatole je skočil za vodilo in ni branil Jeremyju, ki je molče prisedel k njemu.

»Ujeti jo morava! Gospod de Corsignac je sam naročil, naj jo primemo!« je razburjen pojasnil, ko je voz zdrčal z mesta. Nato je mahoma dodal:

»Ubrala je cesto, ki vodi ob morju v Monte Carlo! Jaz pa poznam izvrstno bližnjico! Čez četrte ure jo lahko imava!«

»Upajva — — je vzdihnil Jeremy Jerome.

Avtomobil je zavil na obalno cesto. Osemdeset kilometrov — sto kilometrov — sto dvajset — —

Čuvstvo burne radosti je prešinjalo Mariono, ko se je kazalec na brzinometru pomikal naprej in naprej. Z vratomno, nezmanjšano hitrostjo je rezala ostre ovinke avtomobilske ceste in strmela zmerom samo predse na pot, ne mečec se za slikovito okolico — za gozdnate gore na levi in za višnjevo ne-skromnost morja, nad katerim se je bleščalo zlato rivijersko sonce.

Naprej — naprej — — je mrzlično utripalo v njej.

Tako svobodno se je čutila — tako prosto po vsem, kar je bila preživela v teh nekaj minutah.

Najprej tista novica v časniku, in potem — — potem je bila ubranila Chesteru Lynneu, da ni storil napake, ki bi mu bila pokvarila vso prihodnost — prepovedila je bila, da ni podpisal pogodbe.

Chester Lynne — —

